

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Skierniewicach**

***Powiatowa Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Skierniewicach***

**96-100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 33
www.psseskierniewice.pl; e-mail: psse.skierniewice@pis.gov.pl**

**OCENA STANU SANITARNEGO
I SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
MIASTA SKIERNIEWICE
I POWIATU SKIERNIEWICKIEGO
ZA ROK 2021**

Skierniewice, kwiecień 2022

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	6
III. Stan sanitarny podmiotów leczniczych	17
IV. Warunki higieny środowiska	25
V. Higiena żywności i żywienia.....	36
VI. Stan sanitarny środowiska pracy	55
VII. Higiena dzieci i młodzieży	61
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	68
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.....	74
X. Działalność pionu oddziału laboratoryjnego	82

I. WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna na mocy ustawy z dnia 14 marca 1985r. (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 195) jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- 1) higieny środowiska,
- 2) higieny pracy w zakładach pracy,
- 3) higieny radiacyjnej,
- 4) higieny procesów nauczania i wychowania,
- 5) higieny wypoczynku i rekreacji,
- 6) zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- 7) higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach realizuje zadania przy pomocy podległej mu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, czyli jednostki budżetowej będącej podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa (art. 15 w/w ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej). Zakres terytorialny działania PPIS w Skierniewicach obejmuje miasto Skierniewice oraz powiat skierniewicki.

Wdrożony Zarządzeniem Nr 2/2014 z dnia 17 marca 2014 r. Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi oraz Zarządzeniem Nr 8/2014 z dnia 4 kwietnia 2014 r. Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach system zarządzania w działalności kontrolnej PIS woj. łódzkiego, zgodnie z PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności - Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, zapewnia jednolity sposób wykonywania czynności kontrolnych przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego.

System zarządzania wsparty jest procedurami i instrukcjami kontrolnymi przekazanymi do stosowania przez Głównego Inspektora Sanitarnego, jednolitymi na obszarze całego kraju. Oprócz prowadzenia przez powiatowego inspektora sanitarnego działalności kontrolnej, w PSSE w Skierniewicach prowadzone są badania i analizy laboratoryjne. Oddział Laboratoryjny posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji Nr AB 540. Laboratorium wykonuje badania próbek pobranych w ramach czynności kontrolnych z obszaru żywności

i żywienia, wody, środowiska pracy i zamieszkania oraz wykonuje analizy materiału biologicznego pobranego od ludzi. Laboratorium działa w ramach zintegrowanej bazy laboratoryjnej Inspekcji Sanitarnej Województwa Łódzkiego i poza próbkami z obszaru działania PPIS w Skierniewicach wykonuje oznaczenia na rzecz innych inspektorów sanitarnych i pozostałych zleciodawców zewnętrznych. Posiadanie akredytacji jest potwierdzeniem wdrożenia systemu zarządzania oraz kompetencji technicznych laboratorium.

Zgodnie z przyjętym w lutym 2021 r. „Planem zasadniczych zamierzeń Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach na 2021 r.” głównym celem działalności w minionym roku było „Działanie na rzecz zapobiegania powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia, a także promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, bezpieczeństwem zdrowotnym wody, oraz chemikaliami”.

Zestawienie prowadzonej w 2021 r. działalności kontrolno-represyjnej.

Pion / rodzaj działalności	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba decyzji administracyjnych		Liczba nałożonych mandatów karnych	Liczba upomnień	Liczba opinii
		merytorycznych	płatniczych			
Nadzór Epidemiologiczny	8076 (ilość wywiadów 6070)	3	3	--	--	--
Higiena Środowiska (komunalna)	437	63	12	--	--	140
Higiena Żywności, Żywienia i P.U.	657	131	61	22	--	--
Higiena Pracy	187	12	7	--	--	--
Higiena Dzieci i Młodzieży	106	4	1	--	--	298
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	30	2	33	--	--	109
Oświata Zdrowotna	11	--	--	--	--	--
RAZEM	9 504	215	117	22	0	547

Zestawienie prowadzonej w 2021 r. działalności w zakresie poboru próbek i wykonywania badań (w tym badań na rzecz innych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych).

Pion / rodzaj działalności	liczba pobranych próbek	Liczba wykonanych badań	Liczba wykonanych oznaczeń		
			chemicznych	fizycznych	mikrobiologicznych
Epidemiologia	242	2213	--	--	4448
Higiena Środowiska (komunalna)	182	1869	4618	4366	2615
Higiena Żywności, Żywienia i PU	331	3744	529	1621	5543
Higiena Pracy	217	32	--	84	--
Higiena Dzieci i Młodzieży	--	--	--	--	--
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	--	--	--	--	--
RAZEM	972	7858	5147	6071	12606

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Ocena sytuacji epidemiologicznej miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego dokonywana była na podstawie analizy chorób zakaźnych oraz danych z nadzoru epidemiologicznego prowadzonego przez pracowników Sekcji Nadzoru Epidemiologicznego. Zakres działania w ramach zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych polegał na prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, w celu ustalenia źródła zakażenia, oraz podejmowaniu działań przeciwepidemicznych mających za zadanie przerwanie dróg szerzenia się zakażenia. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie.

Sytuacja epidemiologiczna na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego została przeanalizowana w podziale na zachorowania wywołane przez wirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowania wywołane przez pozostałe czynniki chorobotwórcze podlegające obowiązkowej rejestracji.

Ocena sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zachorowań wywołanych przez wirusa SARS-CoV-2

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące zakażeń wirusem SARS-CoV-2 i zgonów na COVID-19 dostępne są na stronie internetowej www.gov.pl/web/koronawirus.

Sytuacja epidemiologiczna dla całego kraju w zakresie zakażeń SARS-CoV-2 oceniana była jako dynamiczna. Znaczący wzrost zachorowań odnotowano w I i IV kwartale 2021 r.

Na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego odnotowano kilkanaście ognisk wywołanych wirusem SARS-CoV-2, szczególnie w placówkach oświatowych, jak również w dużych i mniejszych zakładach pracy.

Ocena sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zachorowań wywołanych przez inne czynniki chorobotwórcze podlegające obowiązkowej rejestracji

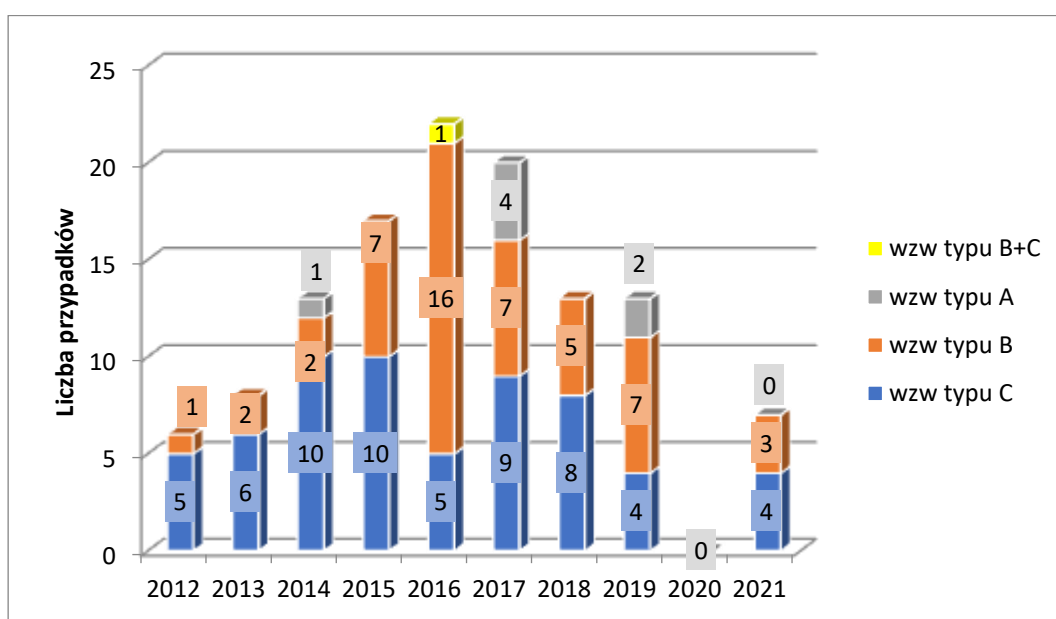
Wirusowe zapalenie wątroby

Zachorowalność na wirusowe zapalenia wątroby w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim od szeregu lat nie stanowi już problemu. W 2021 r. zarejestrowano:

- 4 zachorowania na wzv typu C (1- miasto, 3- powiat),
- 3 zachorowania na wzv typu B (1 – miasto, 2- powiat),
- zachorowań na wzv typu A- brak.

W następstwie wykonywanych badań kontrolnych wykryto:

- 4 nosiciele p/ciał anty-HCV,
- 2 nosiciele p/ciał anty HBS (+).

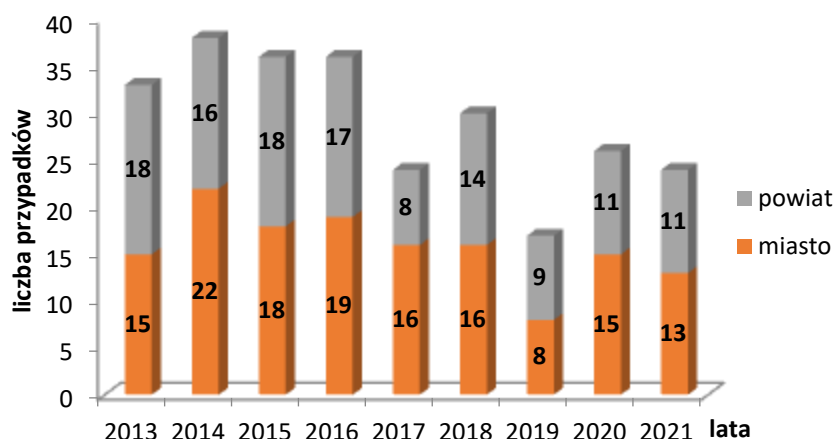

Ryc. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w latach 2013-2021.

Zatrucia pokarmowe i nieżyty żołądkowo-jelitowe wywołane przez bakterie i wirusy

Konsekwentnie realizowany nadzór nad bezpieczeństwem żywności oraz szerzenie wiedzy zdrowotnej w tym zakresie, przyczynia się do poprawy sytuacji epidemiologicznej zatruc pokarmowych. Liczba zatruc pokarmowych w 2021 r. na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego była niższa niż w roku poprzednim - zatruciom uległy 24 osoby, spośród których 14 wymagało krótkotrwałego leczenia szpitalnego. Powodem wysokiego odsetka hospitalizowanych był duży udział dzieci wśród chorujących.

Przyczyną większości zachorowań były bakterie z rodzaju *Salmonella spp.*, oraz inne bakteryjne zakażenia jelitowe określone i nieokreślone. Zatruc zbiorowych w roku 2021 na terenie miasta i powiatu nie odnotowano.

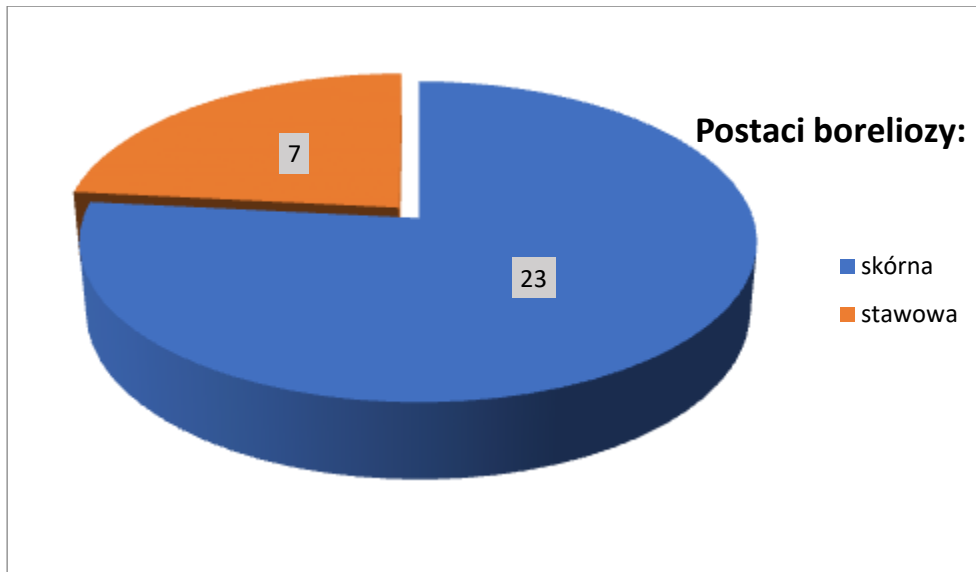

Ryc. Liczba zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie z rodz. *Salmonella* dla miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego latach 2013-2021.

Badania laboratoryjne wykonywane w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Skierniewicach wykazały 23 nosicieli bakterii w tym: *Salmonella spp*, *Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Infantis*. Po ponownym wykonaniu badań 22 nosicieli skreślono z ewidencji. W 2021 r. zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy wykazywały tendencję spadkową (z 27 w 2020 r. do 5 przypadków aktualnie). Zachorowania te charakteryzowały się objawami żołądkowo-jelitowymi i dotyczyły głównie dzieci do 4 roku życia. Zdecydowana większość przypadków zachorowań na rotawirusy wymagała hospitalizacji.

Borelioza

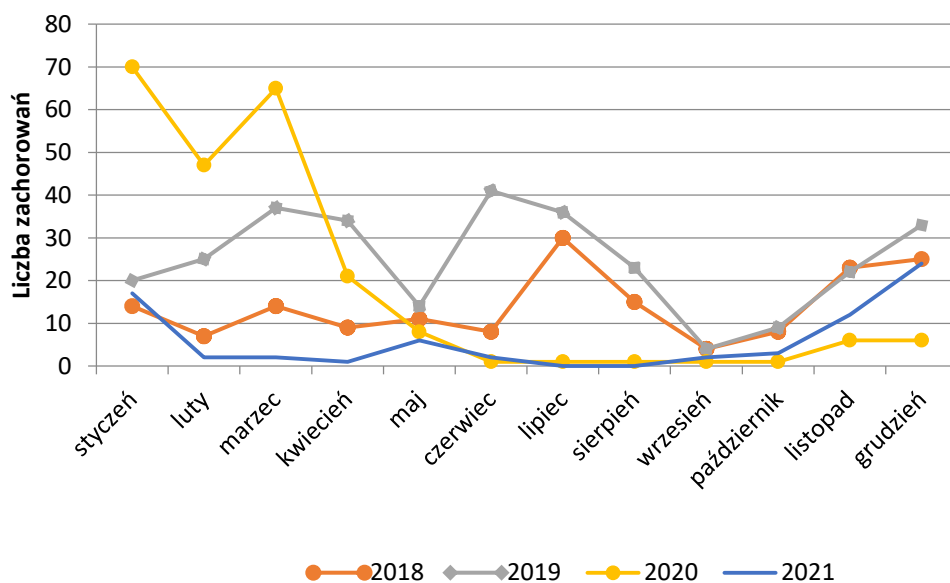
Problemem epidemiologicznym na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego stanowią nadal zachorowania na boreliozę. W porównaniu do roku ubiegłego zachorowania utrzymują się na podobnym poziomie (liczba przypadków w 2020 r. – 41, a w 2021 r. – 30). Zdecydowana większość zakażeń dotyczyła osób dorosłych. Lekarze zgłaszali zachorowania na boreliozę na podstawie objawów skórnych (głównie występowania rumienia o średnicy powyżej 5 cm) oraz w oparciu o wyniki badań serologicznych.

Ryc. Postaci boreliozy w 2021 roku.

Choroby wieku dziecięcego

W 2021 r. nastąpił znaczny spadek zachorowań na ospę wietrzną (z 228 w roku 2020 do 71 aktualnie). Odnotowano 1 przypadek zachorowania na świnkę (w powiecie). Korzystna sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na odrę i różyczkę spowodowana jest wprowadzeniem obowiązkowych dwukrotnych szczepień przeciwko tym chorobom.

Ryc. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2018-2021.

W ubiegłym roku sprawozdawczym odnotowano niewielki spadek liczby zachorowań na płonicę z 12 w 2020 r. do 11 w 2021 r. Nie stwierdzono ogniskowych powiązań epidemiologicznych ze środowiskiem szkolnym lub przedszkolnym.

Na terenie miasta i powiatu nie występują przypadki najcięższych chorób wieku dziecięcego (tj. polio, odra, błonica i tężec noworodków), co niewątpliwie związane jest z prowadzonymi od szeregu lat obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi u dzieci i noworodków. Większość chorób wieku dziecięcego, przeciwko którym od lat prowadzone są szczepienia ochronne nie występuje na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego.

Inne choroby zakaźne stanowiące problem epidemiologiczny

- Choroby ośrodkowego układu nerwowego

W 2021 r. na terenie powiatu skierniewickiego zgłoszono 1 przypadek zapalenia opon u mężczyzny w wieku 55 lat (hospitalizowany) oraz 1 przypadek zapalenia mózgu u nastolatki w wieku 15 lat (hospitalizowana).

- Zakażenia wirusem HIV

W mieście Skierniewice zarejestrowano 4 przypadki zakażeń wirusem HIV (u 2 kobiet i 2 mężczyzn) z czego 2 osoby były hospitalizowane.

- Choroba Creutzfeldta-Jakoba

W 2021 r. zarejestrowano 1 przypadek w mieście Skierniewice u kobiety (hospitalizowana).

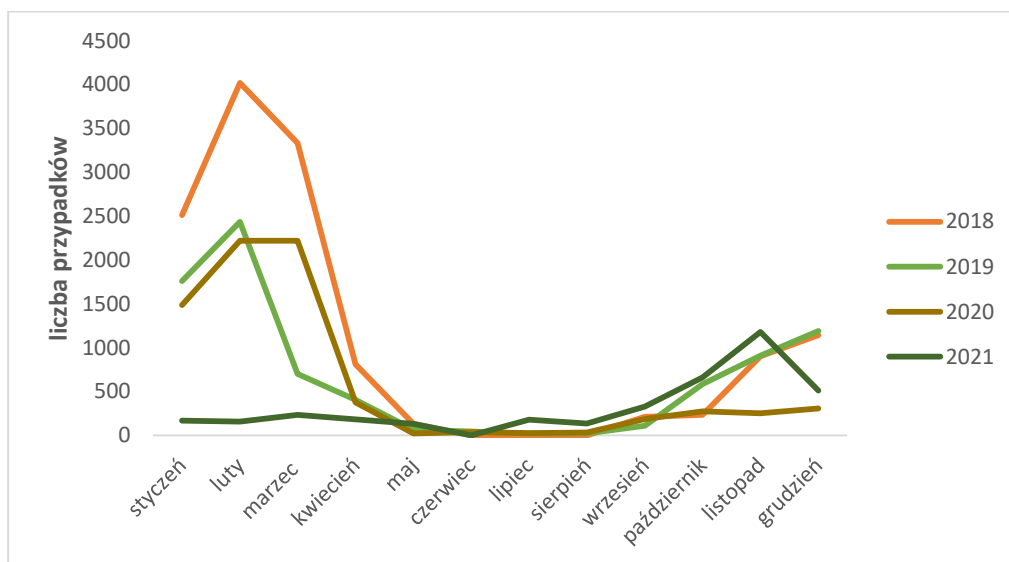
- Gruźlica

Od kilku lat zachorowania na gruźlicę utrzymują się na stałym poziomie. W 2021 r. zarejestrowano łącznie 6 nowych wykrytych zachorowań – u 1 kobiety i 5 mężczyzn. Podczas prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych osoby wskazane z najbliższego otoczenia chorych (wspólne zamieszkanie, miejsce pracy) zostały objęte nadzorem i skierowane do lekarza POZ celem dalszej diagnostyki.

- Grypa i zakażenia grypopodobne

W 2021 r. zarejestrowano 3876 przypadków podejrzeń grypy i zakażeń grypopodobnych. Większość zakażeń przypadła na jesienny okres epidemiczny od listopada do grudnia 2021 r.

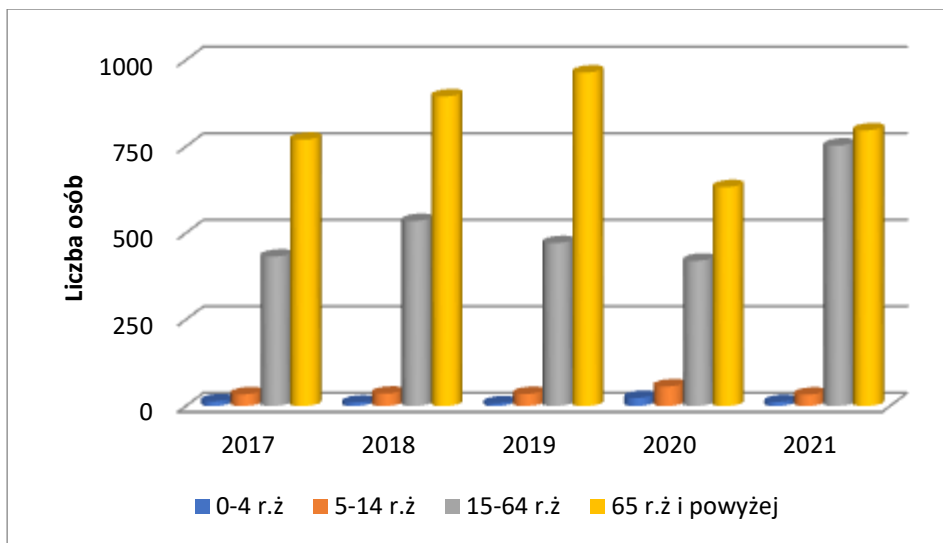
Ryc. Liczba zakażeń na grypę i infekcje grypopodobne w sezonie epidemicznym w latach 2018-2021.

W 2021 r. najczęściej na grypę i infekcje grypopodobne chorowały osoby z przedziału wiekowego od 15 do 64 roku życia (1575 zakażeń) oraz dzieci od 0 do 4 roku życia (1058 zakażeń). Najrzadziej chorowały osoby w przedziale wiekowym 65+ (375).

Wiek	LICZBA ZACHOROWAŃ	
	Ogółem	w tym osoby skierowane do szpitala
0-4	1058	6
5-14	868	1
15-64	1575	6
65 i więcej	375	5
RAZEM	3876	18

Tab. Liczba zakażeń oraz hospitalizacji na grypę i infekcje grypopodobne według wieku chorych w 2021 roku.

W 2021 roku wykonano łącznie 1 595 szczepień p/grypie. Najliczniej szczepiącą się grupą są seniorzy w wieku 65 i więcej lat, korzystający ze szczepień dofinansowywanych przez samorządy terytorialne. Wzrost osób zaszczepionych w grupie wiekowej 15-64, również związany jest z prowadzonym dofinansowaniem, ponieważ skorzystać mogą z niego osoby które ukończyły 60 rok życia. Ponadto sytuacja epidemiczna, mogła spowodować znaczny wzrost szczepień p/grypie szczególnie w grupie wiekowej 15-64 lata. W poprzednich latach można zauważyć, znaczną różnicę w wykonanych szczepieniach w poszczególnych grupach wiekowych. Natomiast w roku 2021 liczba osób zaszczepionych p/grypie jest niemalże taka sama dla osób w wieku 15-64 lat oraz 65+.

Ryc. Liczba osób zaszczepionych p/grypie w latach 2017 - 2021 w różnych grupach wiekowych.

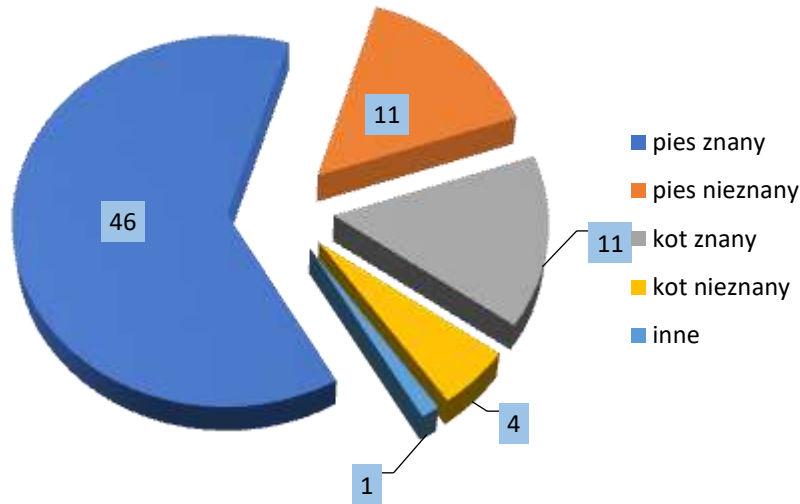
Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego podejmowano działania, sprowadzające się do bieżącego monitorowania zachorowalności na grypę i infekcje grypopodobne, a w trakcie prowadzenia systemu SENTINEL - wybraną placówkę podstawowej opieki zdrowotnej zaopatrzone w materiały do pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku grypy. W okresie zagrożenia chorobami grypopodobnymi lub grypą rozpowszechniano również informacje o podejmowaniu działań profilaktycznych.

Pokąsania przez zwierzęta

W roku sprawozdawczym zgłoszono 73 (31 w mieście i 42 w powiecie) przypadki pokąsań ludzi przez zwierzęta „podejrzane o wściekliznę”. Sprawcami narażenia były: psy, koty, lisy. Wszystkie narażone osoby skierowano do punktu konsultacyjnego szczepień p/wściekliznie. Podstawą

podjęcia szczepień u 10 osób był kontakt głównie z nieznanymi zwierzętami (psami, kotami,), a w przypadku 1 osoby kontakt z lisem. W zakresie pokąsań przez zwierzęta współpracowano ściśle z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii.

Ryc. Liczba pokąsań przez zwierzęta w 2021 r.

Sytuację epidemiologiczną zachorowań wywołanych przez czynniki chorobotwórcze inne, niż wirus SARS-CoV-2 podlegające obowiązkowej rejestracji na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w 2021 r. można uznać za zadowalającą.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych

Szczepienia ochronne w Polsce realizowane są w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych, w ramach którego, prowadzona jest dystrybucja preparatów szczepionkowych do 19 placówek medycznych znajdujących się na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego wykonujących obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży. Podczas rutynowych kontroli przeprowadzonych w punktach szczepień nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu i przestrzegania terminów ważności szczepionek. Prowadzony jest systematycznie monitoring temperatury w lodówkach.

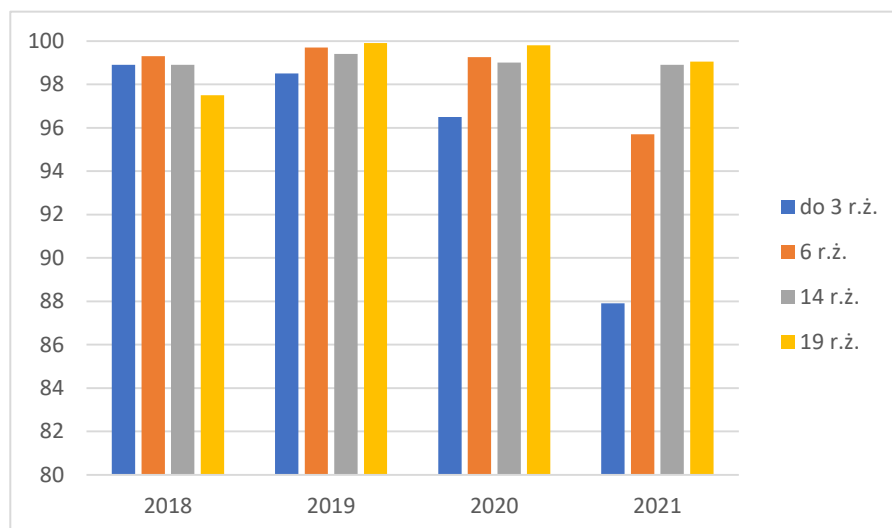

Na terenie miasta Skierniewice w 2 punktach szczepień doszło do przerwania łańcucha chłodniczego - podczas czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące przechowywania preparatów szczepionkowych.

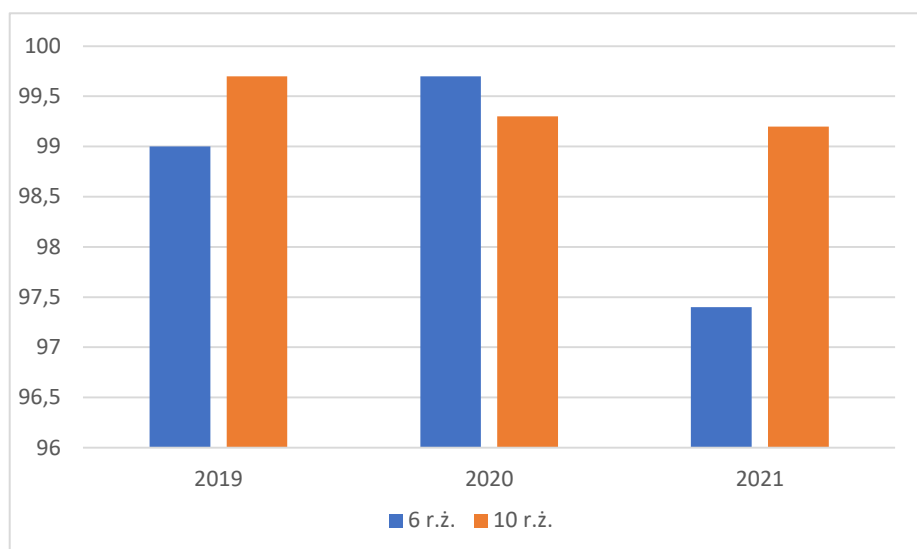
Wyszczepialność w zakresie szczepień obowiązkowych objętych Programem Szczepień Ochronnych w zależności od rodzaju szczepionki, wahała się od 88 % do niemal 100 %.

U znacznej części nieszczepionych dzieci odroczenie szczepienia uwarunkowane było wskazaniami lekarskimi (ze względu na zły stan zdrowia dziecka). Natomiast niewielki odsetek dzieci nieszczepionych wynikał z decyzji rodziców - świadomie uchylających się od obowiązku podjęcia szczepień - motywujących swoje działania odrębnością kulturową, religijną lub etniczną oraz przekonaniem o szkodliwym oddziaływaniu szczepionek na organizm ich dziecka. Niestety, od kilku lat, obserwuje się rosnący trend w odniesieniu do liczby osób uchylających się od szczepień, utrzymujący się zarówno w województwie łódzkim jak i w Polsce.

Odporność poszczepienna ma istotne korzyści indywidualne, ale także znaczenie populacyjne ze względu na tzw. odporność zbiorowiskową polegającą na mniejszym ryzyku zachorowań wśród osób, które nie mogły być zaszczepione z powodu licznych przeciwwskazań zdrowotnych. Realne zagrożenie dla odporności zbiorowiskowej, stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień, stąd konieczność edukowania społeczeństwa w zakresie korzyści zdrowotnych wynikających ze szczepień.

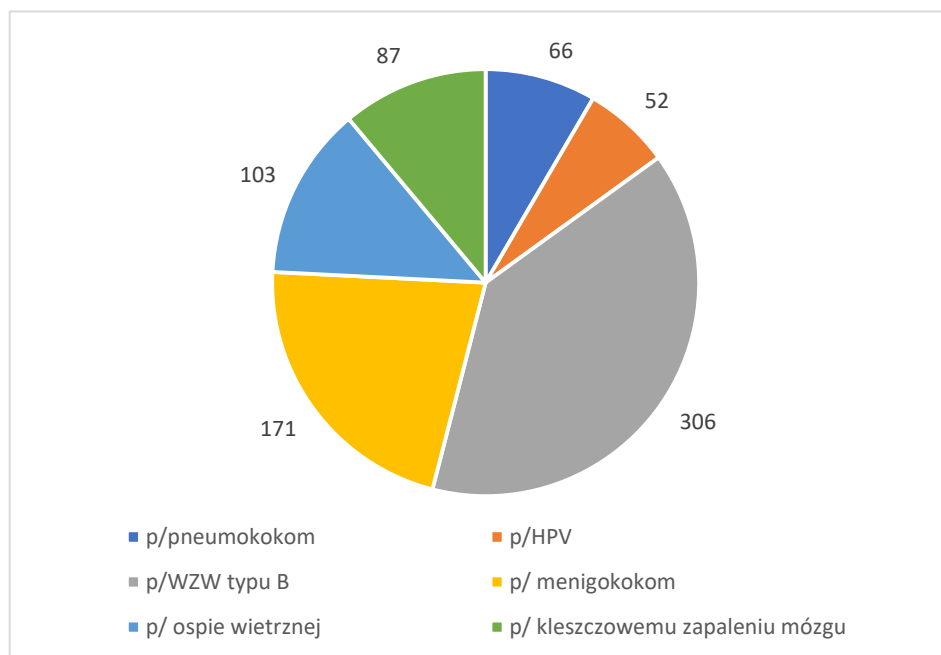
Ryc. Odsetek dzieci zaszczepionych przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis w latach 2018-2021 w poszczególnych grupach wiekowych (%).

Ryc. Odsetek dzieci uodpornionych przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 i 10 roku życia w latach 2019-2021 (%).

Szeroko rozumiana profilaktyka chorób zakaźnych osiągnięta jest między innymi poprzez wykonywanie zalecanych szczepień ochronnych. Powszechność korzystania z takiej prewencji ograniczana jest wysokimi kosztami zakupu szczepionek nierefundowanych (poza PSO).

Od 2017 r. realizowane są w ramach Programu Szczepień Ochronnych (PSO) szczepienia przeciw pneumokokom, a od 2021 r. realizowane w ramach PSO są szczepienia przeciw rotawirusom. W 2021 r. przeciw pneumokokom w ramach szczepień nieodpłatnych zaszczepiono 437 dzieci urodzonych w 2021 r., zaś ze szczepień zalecanych skorzystało 66 osób. Przeciw rotawirusom w 2021 r. zaszczepiono 851 dzieci.

Ryc. Szczepienia zalecane w populacji ogólnej wykonane na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w 2021 roku (l. osób).

W 2021 r. zostało poddanych szczepieniom zalecanym p/HPV 52 dzieci, z czego 47 z nich stanowiły dziewczynki, zaś pozostałe 5 osób to chłopcy. Odnosząc się do szczepień zalecanych p/wzw typu B znaczną większość stanowiły osoby powyżej 30 r.ż. (286 osoby), zaś pomiędzy 20-29 r.ż. było to zaledwie 19 osób, a tylko 1 osoba w wieku 0-19 r.ż.

Niepożądany odczyn poszczenienny (NOP) to niepożądany objaw chorobowy pozostający w związku czasowym z wykonanym szczepieniem. Za powiązanie czasowe uznaje się zaburzenia stanu zdrowia, które wystąpiły w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki z wyjątkiem odczynów po szczepieniu BCG. Od 1995 roku prowadzony jest system ścisłego monitorowania NOP. Na potrzeby prowadzonego nadzoru epidemiologicznego wprowadzono kryteria rozpoznawania niepożądanych odczynów poszczeniennych, które obejmują trzy rodzaje: ciężkie, poważne, łagodne.

W 2021 roku na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zgłoszono 1 przypadek NOP-u, który zakwalifikowany został jako NOP łagodny.

III. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Działalność kontrolno-represyjna

W 2021 roku harmonogram kontroli ujmował 101 obiektów służby zdrowia, tj. Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach z 21 oddziałami klinicznymi (16 diagnostycznych i 5 pomocniczych) oraz 100 zakładów leczenia otwartego. W związku z trwającą epidemią, kontrole z harmonogramu rozpoczęto w miesiącu maju. Kontrole z miesiąca kwietnia zostały zrealizowane w późniejszym terminie. Znacząca większość kontroli dotyczyła stanu sanitarno-technicznego obiektów, utrzymania czystości pomieszczeń i wyposażenia, postępowania z bielizną, postępowania z odpadami medycznymi, procesów dezynfekcji i sterylizacji. Przeprowadzono również kontrole w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych, zgłaszalności przypadków chorób zakaźnych oraz nadzoru nad osobami ze styczności z chorymi na wirusowe zapalenie wątroby (WZW) jak również nad nosicielami wirusowego zapalenia wątroby typu B (HBV) oraz wirusowego zapalenia wątroby typu C (HCV).

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń

Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach

Większość oddziałów zorganizowana jest dostatecznie pod względem epidemiologicznym, posiadają one minimalną ilość gabinetów zabiegowych, zespołów sanitarnych (odrębnych dla pacjentów i personelu), brudowników i pomieszczeń pomocniczych.

Trudności pojawiające się w spełnianiu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą wynikają z kilku przyczyn m.in. ze znacznego stopnia wyeksploatowania budynków oraz niekorzystnych rozwiązań architektonicznych (np. krzyżujące się ciągi komunikacyjne), niewystarczającej bazy lokalowej (niezupełnie dostosowanej do potrzeb szpitala).

Podobnie jak w poprzednich latach, w trakcie prowadzenia kontroli brane pod uwagę były następujące elementy: stan techniczny pomieszczeń i urządzeń, bieżąca czystość oraz stosowanie procedur higieniczno-sanitarnych.

Obecnie w WSZ trwa szereg prac remontowych mających dostosować warunki sanitarno-higieniczne pomieszczeń w których wykonywane będą świadczenia medyczne do obowiązujących wymagań

W 2021 r. zostały wydane 3 decyzje administracyjne tj. :

Decyzja nr 1 - wydana na poradnię rehabilitacji leczniczej, poradnię ortopedyczno-urazową i oddział ortopedyczno-urazowy oraz zespół poradni specjalistycznych (ul. Rybickiego). Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2021 r.

Decyzja nr 2 - wydana na oddział noworodkowy oraz blok porodowy. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.01.2022 r.

Decyzja nr 3 - wydana na oddział dziecięcy oraz oddział chorób wewnętrznych i geriatrici. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.04.2022 r.

Jednakże na duży plus należy zaliczyć modernizację bloku operacyjnego wraz z budową nowej windy, co niewątpliwie poprawiło standardy sanitarne szpitala. Ponadto aktualnie WSZ jest w trakcie realizacji nowej inwestycji polegającej na budowie Oddziału Pediatricznego, który ma zostać oddany do użytku w 2022 r.

Do najlepiej zorganizowanych i nowoczesnie wyposażonych oddziałów należą w dalszym ciągu oddziały: nefrologiczny ze stacją dializ, kardiologiczny, chirurgiczny, OITiA oraz położniczo – noworodkowy z salą porodów rodzinnych. W strukturach Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego funkcjonuje lądowisko dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, które znacznie poprawiło dostęp pacjentów do opieki medycznej.

Utrzymywaniem bieżącej czystości i porządku oraz przygotowywaniem roztworów dezynfekcyjnych w oddziałach szpitalnych zajmują się etatowi pracownicy. Szpital zaopatrzony jest w wystarczającą ilość mopów (pranych przez firmę zewnętrzną) oraz drobnego sprzętu do mycia i prac porządkowych, który jest oznakowany i przydzielony do poszczególnych oddziałów. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stan sanitarno-porządkowy pomieszczeń szpitalnych oceniono jako dobry.

Pranie bielizny szpitalnej wykonuje firma zewnętrzna – zapewniająca jednocześnie transport (odbiór i przywóz) bielizny brudnej i czystej. Na terenie szpitala wykonuje się tylko wstępną dezynfekcję bielizny zakaźnej, segregację i przygotowanie do transportu. Wypraną bieliznę przechowuje się w części czystej magazynu z zachowaniem całkowitego rozdziału bielizny czystej od bielizny brudnej.

Postępowanie z odpadami nie uległo istotnym zmianom w porównaniu do ubiegłych lat. Odpady medyczne w szpitalu nadal segregowane są w miejscu ich powstawania i składane do pojemników jednorazowego użytku lub worków foliowych o wcześniej ustalonych kolorach. Odpady medyczne z poszczególnych oddziałów są systematycznie (przynajmniej raz na dobę) przekazywane do pomieszczenia magazynowego. Pomieszczenie to znajduje się w budynku gospodarczym, posiada osobne, zamykane wejście, zmywalne

powierzchnie ścian i podłóg oraz wyposażone jest w klimatyzator. Zapewniono również urządzenie chłodnicze do przechowywania odpadów o kodzie 18 01 02 (części ciała, organy). Odpady medyczne zakaźne odbiera spółka ECO-ABC z Bełchatowa.

Profilaktyka zakażeń szpitalnych realizowana jest w szpitalu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Powołany w szpitalu Zespół i Komitet Kontroli Zakażeń Szpitalnych realizuje program nadzorowania i zapobiegania zakażeniom szpitalnym w wyczerpującym zakresie. Ustalane są zasady rejestracji czynników alarmowych, antybiotykoterapii i profilaktyki antybiotykowej. Prowadzony był również bieżący nadzór epidemiologiczny.

Sterylizacja narzędzi, bielizny operacyjnej i innych przedmiotów medycznych odbywa się metodą parową i plazmową w Centralnej Sterylizatorni WSZ posiadającej 2 przelotowe i jeden plazmowy autoklaw. Przygotowywanie sprzętu do sterylizacji (dezynfekcja narzędzi, mycie, suszenie, pakietowanie) wykonywane jest w poszczególnych oddziałach. Z bloku operacyjnego narzędzia po wstępnej dezynfekcji przywożone są w kuwetach do Centralnej Sterylizatorni, gdzie przeprowadzany jest dalszy ciąg dezynfekcji, pakietowania i sterylizacji. Pościel operacyjna pakowana jest w bloku operacyjnym i przekazywana do sterylizacji w Centralnej Sterylizatorni. Systematycznie kontrolowano skuteczność procesów sterylizacji, a rejestry wykonywanych procesów sterylizacji i testów chemicznych prowadzone były na bieżąco.

Prosektorium wchodzące w skład Zakładu Patomorfologii WSZ w Skierniewicach zapewnia 6 miejsc do przechowywania zwłok na wózkach. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń nie uległ zmianie, a bieżący stan czystości nie budził zastrzeżeń.

Z uwagi na trwający stan epidemii, Wojewódzki Szpital Zespolony im. St. Rybickiego w Skierniewicach realizował świadczenia opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 poprzez zapewnienie łóżek dla pacjentów z podejrzeniem lub potwierdzonym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2, w tym łóżka na intensywnej terapii z kardiomonitorem oraz możliwością prowadzenia tlenoterapii i wentylacji mechanicznej. Ilość łóżek dla pacjentów była zależna od ogólnej sytuacji epidemiologicznej na terenie województwa.

Bloki żywienia w szpitalach.

W 2021 r. zewidencjonowano 1 blok żywieniowy Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach, tj. kuchnię działającą w formie cateringowej jako **Punkt Wydawania Posiłków przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Skierniewicach** prowadzony przez firmę cateringową GREK RTC S.A. z siedzibą główną ul. Piątkowska 83R, 95-100 Zgierz. W bloku żywieniowym w 2021 r. przeprowadzono ogółem 2 kontrole sanitarne, w tym 1 kontrolę kompleksową, 1 kontrolę tematyczną w związku pobraniem dokumentacji żywieniowej celem przekazania Łódzkiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu do oceny w ramach programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej na podstawie jadłospisów/posiłków.

W Punkcie Wydawania Posiłków prowadzona jest działalność w zakresie żywienia zbiorowego, w tym porcjowanie i wydawanie posiłków na naczyniach wielokrotnego użytku dostarczanych w formie cateringowej. Firma cateringowa przygotowuje posiłki dla pacjentów WSZ w Skierniewicach, w zatwierdzonym przez PPIS w Zgierzu bloku żywienia „GREK RTC” S.A. w Zgierzu ul. Piątkowska 83R. Blok żywienia jest zatwierdzony do prowadzenia działalności w zakresie produkcji posiłków od surowca oraz w oparciu o półprodukty i gotowe produkty z zachowaniem ciągłości łańcucha chłodniczego, pakowaniu ich w naczyniach jednorazowego i wielokrotnego użytku oraz geny ze stali nierdzewnej, a także w zakresie dostarczania posiłków firmowymi środkami transportu w formie cateringowej do klientów instytucjonalnych oraz indywidualnych w termo torbach oraz innych produktów niewymagających chłodzenia w pojemnikach łatwo-zmywalnych z pokrywami. Posiłki dostarczane są do Punktu Wydawania Posiłków w WSZ w Skierniewicach codziennie o wyznaczonych godzinach przez firmę cateringową własnymi środkami transportu przystosowanymi do prawidłowego oraz bezpiecznego przewozu posiłków i żywności. Posiłki są porcjowane i serwowane na naczyniach wielokrotnego użytku na miejscu w Punkcie Wydawania Posiłków WSZ w Skierniewicach przez personel firmy cateringowej. Wszystkie zatrudnione osoby posiadają orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych. Punkt Wydawania Posiłków składa się z tzw. głównej rozdzielni posiłków oraz kuchenek oddziałowych zlokalizowanych przy oddziałach szpitalnych. W 10 kuchenkach oddziałowych zapewniono profesjonalne maszyny myjąco-wyparzające oraz zamknięte szafki o powierzchniach łatwo-zmywalnych do przechowywania naczyń wielokrotnego użytku. W Punkcie Wydawania Posiłków są wdrożone i utrzymywane procedury systemu HACCP. W 2021 r. karania mandatowego nie stosowano. Blok żywieniowy, w tym kuchenki oddziałowe utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-

higienicznym. Procesy mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia, naczyń wielokrotnego użytku prowadzone były zgodnie z instrukcjami GHP. Personel pracował w odzieży roboczej, rękawiczkach jednorazowego użytku, utrzymywał wysoki stopień czystości osobistej.

Osoby dorosłe hospitalizowane w WSZ (dieta podstawowa) otrzymują 3 posiłki śniadanie, obiad (zupa, II danie, napój), kolację, dzieci 5 posiłków. Zapotrzebowanie na żywienie jest codziennie weryfikowane i przekazywane firmie cateringowej. Jadłospisy dekadowe na dany okres przekazywane są przez firmę cateringową Wojewódzkiemu Szpitalowi Wojewódzkiemu z 5 dniowym wyprzedzeniem celem weryfikacji i naniesieniem ewentualnych uwag. Jadłospisy zawierają informację dla pacjentów o składzie produktów oraz substancjach lub produktach powodujących nietolerancje lub alergie określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE 1169/2011. Przed podaniem posiłków dla pacjentów w oddziałach szpitalnych potrawy są sprawdzane pod względem organoleptycznym przez dietetyka WSZ.

Podczas czynności kontrolnych prowadzonych w ramach kontroli kompleksowej w roku sprawozdawczym dokonano oceny 1 jadłospisu diety podstawowej. W wyniku analizy stwierdzono małą podaż produktów zbożowych z pełnego przemiału głównie pieczywa razowego pełnoziarnistego stanowiących źródło błonnika pokarmowego w śniadaniu i kolacji oraz małą podaż warzyw i owoców w/w posiłkach. W związku z powyższym wydano doraźne zalecenia do stosowania w bieżącym planowaniu diety podstawowej dla hospitalizowanych pacjentów.

W roku 2021r. została przeprowadzona i sporządzona ocena sposobu żywienia pacjentów w placówce przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w ramach programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej na podstawie jadłospisów/posiłków w oparciu o pobraną i przekazaną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach dokumentację żywieniową (jadłospis dekadowy i raporty magazynowe w okresie 16.07.2021 r. – 25.07.2021 r.). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach zapoznał firmę cateringową z oceną jakości żywienia pacjentów i zobowiązał do niezwłocznego wdrożenia zaleceń w planowanych jadłospisach diety podstawowej dla osób hospitalizowanych tj.:

1. zwiększyć podaż produktów będących źródłem wapnia o niskiej zawartości tłuszczu takich jak mleko i przetwory mleczne, uwzględniając zwłaszcza mleczne napoje fermentowane, tak aby występowały 2 – krotnie lub w postaci 2 zalecanych porcji.
2. zwiększyć podaż warzyw i owoców, zwłaszcza bogatych w witaminę C, zgodnie

z zalecanym spożyciem warzyw/owoców (w ilości co najmniej 400g w 3 posiłkach w liczbie 5 porcji lub w 4 posiłkach jako 3 porcje, w tym 1 porcji surowych warzyw/owoców w ciągu dnia) i uwzględnić ww. dodatek warzyw i owoców do podstawowych posiłków.

3. zwiększyć częstotliwość podawania kasz (gryczanej, jęczmiennej), jak również ryżu pełnoziarnistego niełuskanego „brązowego”, razowego makaronu do obiadów oraz pieczywa razowego, pełnoziarnistego do śniadań i kolacji, które są źródłem węglowodanów złożonych, błonnika pokarmowego, składników mineralnych, a także witamin.
4. ograniczyć przetwory mięsne o wysokiej zawartości tłuszczu na rzecz zwiększenia podaży ryb i wędlin o niskiej zawartości tłuszczu.
5. ograniczyć potrawy smażone do zalecanych ilości i unikać stosowania w recepturze potraw produktów bogatych w tłuszcze nasycone (smalec).
6. ograniczyć w planowaniu posiłków produkty o dużej zawartości sodu.”

W powyższej sprawie poinformowano również odbiorcę usług cateringowych Wojewódzki Szpital Zespolony w Skierniewicach. Firma cateringowa „GREK RTC” S.A. ul. Piątkowska 83 R w Zgierzu powiadomiła pismem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach o podjętych działaniach mających na celu poprawę żywienia pacjentów poprzez wdrożenie w/w zaleceń. W odpowiedzi na powyższe Wojewódzki Szpital Zespolony wskazał, że zgłaszane uwagi do jadłospisów przekazywane są do dietetyka firmy cateringowej i zostały uwzględnione przez firmę. Ponadto na bieżąco prowadzony jest monitoring usługi żywienia.

Kuchnia mleczna.

W 2021 r. zewidencjonowano 1 kuchnię mleczną. W roku sprawozdawczym kuchnia mleczna nie była kontrolowana. Kuchnia mleczna zlokalizowana jest przy oddziale dziecięcym WSZ w Skierniewicach. W poprzednich latach warunki sanitarno-techniczne pomieszczeń zagospodarowanych na działalność kuchni mlecznej nie budziły zastrzeżeń. W kuchni sporadycznie sporządzane są mieszanki, które są wykorzystywane do żywienia niemowląt i małych dzieci (preferowane karmienia piersią oraz stosowanie gotowych preparatów i żywności specjalnego przeznaczenia). Nad prawidłowym stanem sanitarnym kuchni mlecznej oraz sposobem żywienia pacjentów oddziału dziecięcego i niemowlęcego sprawuje nadzór pielęgniarka oddziałowa oddziału dziecięcego. W kuchni mlecznej wdrożone zostały procedury i instrukcje GHP/GMP oraz system HACCP.

Zakłady leczenia otwartego

W harmonogramie kontroli na 2021 r. ujętych było 39 niepublicznych i 12 publicznych zakładów opieki zdrowotnej, 48 gabinetów prywatnych o charakterze zabiegowym oraz 1 gabinet medyczny w zakładzie pracy chronionej.

Łącznie przeprowadzono w nich 94 kontrole sanitarne. Stan sanitarny tej grupy obiektów oceniono jako dobry. W miarę posiadanych środków finansowych dokonywane były przez właścicieli podmiotów leczniczych remonty, modernizacje obiektów oraz zakup nowego wyposażenia. Stan poradni przyszpitalnych omówiono powyżej. Ponadto w ramach przeprowadzonych kontroli zostały wydane 24 pouczenia na placówki (POZ oraz gabinety prywatne) pouczenia najczęściej dotyczyły nie udostępnionej instrukcji do mycia rąk nad miejscem do tego przeznaczonym, nieopisane płyny do dezynfekcji rąk (jaki preparat oraz jego data ważności). Kierownicy placówek byli zobowiązani do natychmiastowego usunięcia nieprawidłowości.

Wszystkie zakłady świadczące usługi medyczne zaopatrzone są w wodę dobrej jakości bakteriologicznej i fizykochemicznej z wodociągów sieciowych zaopatrzenia zbiorowego. Znaczna większość podmiotów leczniczych korzysta z ciepłej wody i ogrzewania z sieci ciepłowni miejskiej, a część ma własne lub wspólne kotłownie z innymi użytkownikami budynku. Na terenach wiejskich zdarzają się przypadki korzystania z podgrzewaczy elektrycznych. Nigdzie nie stwierdzono braku ciepłej wody. Ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub do kanalizacji sieciowej, w mieście tylko do kanalizacji miejskiej.

Odpady medyczne zbierane są w sposób bezpieczny dla personelu i środowiska w typowych pojemnikach plastikowych, a następnie przechowywane w lodówkach do czasu ich wywiezienia. Prowadzona jest dokumentacja ilości i rodzaju oddawanych odpadów. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach i wywożone przez uprawnione firmy. Nie stwierdzono przypadków mieszania odpadów komunalnych z odpadami niebezpiecznymi.

Aktualnie w wielu podmiotach leczenia otwartego, stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy fabrycznie pakowany. Tam, gdzie używane są narzędzia wielokrotnego użytku sterylizację wykonuje się w sterylizatorach parowych. Podmioty, które nie posiadają własnych autoklawów korzystają z usług sterylizatorni Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach. Transportem materiału do i ze sterylizacji zajmują się zlecniodawcy po dokładnym zabezpieczeniu pakietów przed wtórnym zanieczyszczeniem.

Skuteczność procesów sterylizacji we wszystkich nadzorowanych placówkach kontrolowano systematycznie. Rejestry wykonywanych procesów i testów chemicznych prowadzone były na bieżąco.

Stan sanitarno-porządkowy obiektów oceniono jako dobry. Utrzymaniem czystości zajmowali się etatowi pracownicy. Wszystkie placówki wyposażone były w drobny sprzęt do mycia i prac porządkowych. Bieżąca czystość i stan sanitarny nie budziły zastrzeżeń.

Dezynfekcja i komory dezynfekcyjne

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono prawidłowy dobór środków dezynfekcyjnych, o szerokim spektrum działania, odpowiednio przechowywanych i stosowanych. Opracowane i wdrożone są procedury dezynfekcji (narzędzi i materiałów oraz powierzchni).

Procesy dezynfekcji prowadzone są środkami dopuszczonymi do stosowania w placówkach opieki zdrowotnej. Przeznaczenie roztworów, środków chemicznych oraz dobór stężeń do poszczególnych rodzajów dezynfekcji jest prawidłowy. Placówki posiadają instrukcje dotyczące przygotowywania i posługiwania się środkami dezynfekcyjnymi. Stosuje się rotację środków dezynfekcyjnych, zwracając uwagę na skuteczność działania oraz bezpieczeństwo pacjentów i personelu medycznego.

IV. WARUNKI HIGIENY ŚRODOWISKA

Sytuacja epidemiologiczna w 2021 r. związana z rozprzestrzenianiem się choroby COVID-19 wymusiła konieczność elastycznego podejścia, do zadań realizowanych w Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska. Znaczne działania zostały przesunięte na rzecz zapobiegania szerzenia się i rozprzestrzeniania zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2, jednak nadal priorytetem było zapewnienia ciągłości dostaw przeznaczonej do spożycia przez ludzi odpowiedniej jakości. Podczas trwającego stanu epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej woda nie mogła stanowić dodatkowego czynnika zagrożenia dla odbiorców.

Główne statutowe zadania wykonywane przez Sekcję Nadzoru Higieny Środowiska PSSE w Skierniewicach stanowiły kontynuację problematyki z lat wcześniejszych. Dziedzinami o potencjalnie największym, możliwym, negatywnym wpływie na zdrowie, dotyczącymi znacznych populacji ludzi była jakość wody do spożycia w zaopatrzeniu zbiorowym, jakość wody w basenie kąpielowym, sanitarno-techniczne świadczenia usług zdrowotnych (w tym postępowanie z odpadami medycznymi) oraz warunki świadczenia usług fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu. Kontynuowano kontrole obiektów użyteczności publicznej związanych ze sportem, kulturą, wypoczynkiem i transportem osobowym. Ważną i trudną dziedziną było rozpatrywanie interwencji od mieszkańców dotyczących zdrowotnych aspektów pobytu w lokalach mieszkalnych i uciążliwości środowiskowych.

Zaopatrzenie w wodę do spożycia

Pomimo sytuacji epidemiologicznej w kraju, nadzór nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi, koncentrował się nie tylko na bieżącym sprawdzaniu i ocenie wyników kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne czy poszczególne urzędy gmin, które zarządzają tymi wodociągami, ale przez cały ten okres Inspekcja Sanitarna pobierała próby wody w ramach kontroli urzędowej. Praca została tak zorganizowana aby w sytuacji wystąpienia kwestionowanej jakości wody można było podejmować działania zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Największy wodociąg komunalny na nadzorowanym terenie, z ujęciem i stacją uzdatniania w Skierniewicach, produkował przez cały rok wodę dobrej jakości. Nie występowały ograniczenia w dostawie wody dla odbiorców. Nie zgłaszano również interwencji ze strony odbiorców wody na niewłaściwą jej jakość.

Na obszarach wiejskich, poza fragmentem objętym siecią wodociągu skierniewickiego, funkcjonowało dostarczając odbiorcom domowym 29 mniejszych komunalnych wodociągów zaopatrzenia zbiorowego oraz 7 innych wodociągów zaopatrujących obiekty użyteczności publicznej lub zakłady branży żywnościowej.

Na ogólną liczbę ok. 48 tys. mieszkańców miasta i ok. 38,2 tys. mieszkańców powiatu ziemskiego z wodociągów sieciowych korzysta, według posiadanych danych ok. 98 % z nich. Można przyjąć że cały nadzorowany teren, poza kilkoma niewielkimi miejscowościami lub częściami miejscowości jest zwodociągowany.

Woda ze wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia była regularnie poddawana badaniom jakości, równoległe przez inspekcję sanitarną jak i podmioty eksploatujące te urządzenia. Wykonano badania wszystkich wymaganych parametrów z częstotliwością określoną wcześniej w harmonogramach. W razie potrzeby, w sytuacjach wskazujących na obecność naturalnych lub obcych zanieczyszczeń, pobierano próbki dodatkowe.

W 2021 r. zostało unieruchomionych aż 5 wodociągów z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne, bakterie grupy Coli i/lub ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C (wodociągi: Głuchów, Bolimów, Humin, Kolonia Starorawska, Kwasowiec). Pomimo intensywnych zabiegów dezynfekcji i płukania sieci do końca roku 2021 nie udało się wyeliminować tych zanieczyszczeń.

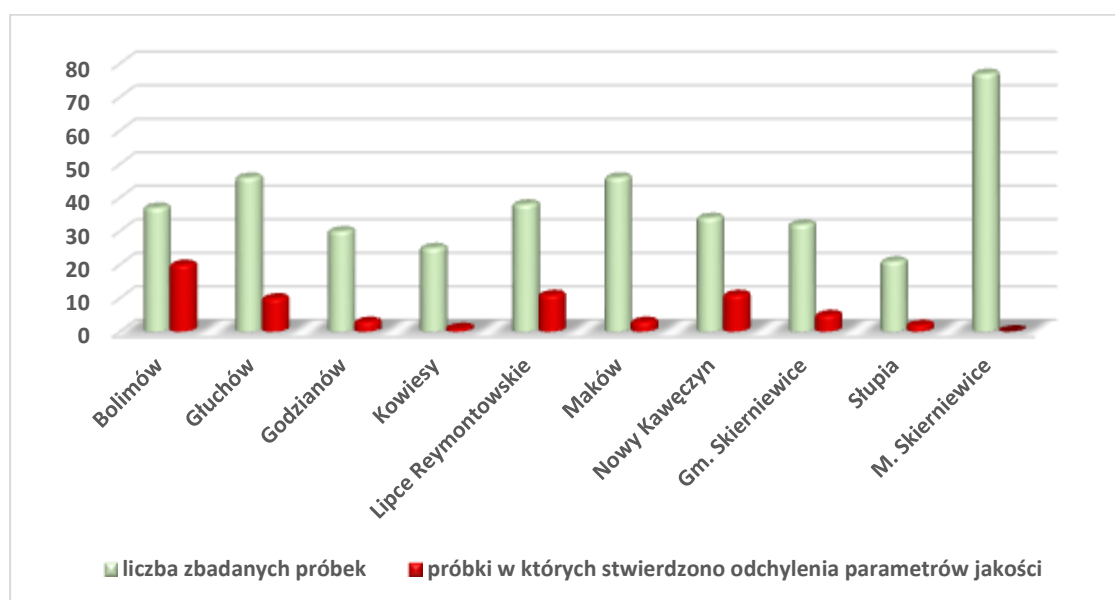
Wydano 3 decyzje warunkowej przydatności wody do spożycia (wodociągi: Kolonia Wola Szydłowiecka, Mszadla, Lipce Reymontowskie oraz 2 decyzje przedłużające warunkową przydatność (wodociągi: Kolonia Wola Szydłowiecka, Lipce Reymontowskie). W wodociągach tych jakość wody odpowiada już wymaganiom rozporządzenia.

W pozostałych wodociągach zanieczyszczenia występowały przeważnie w pojedynczych próbkach i w szybkim czasie uzyskiwano poprawę. Dotyczyło to wskaźników mikrobiologicznych (ogólna liczba bakterii i/lub bakterie grupy coli), barwy, mętności, manganu i żelaza.

Decyzji na stan sanitarno-techniczny urządzeń wodociągowych nie wydawano. W stosunku do 1 wodociągu wydano jedynie doraźne zalecenia.

Poza wodociągami komunalnymi prowadzono badania wody w 7 wodociągach lokalnych zaopatrujących obiekty użyteczności publicznej i zakłady branży żywnościowej. W 1 wodociągu Stacji Paliw Zawady, gm. Kowiesy wydano decyzję warunkowej przydatności wody, z uwagi na ponadnormatywną zawartość związków żelaza, manganu i mętność. Podjęto działania naprawcze, przedstawiono wyniki badań, w których nie stwierdzono przekroczeń. Na koniec roku 2021 w sieci tego wodociągu stwierdzono kolejne przekroczenia, wszczęte zostało postępowanie administracyjne.

W pozostałych wodociągach lokalnych woda spełniała wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia.

Ryc. Liczba zbadanych próbek do liczby próbek, w których stwierdzono odchylenia parametrów jakości w wodociągach sieciowych w roku 2021 r.

Basen kąpielowy i kąpielisko

Pod nadzorem PSSE w Skierniewicach znajduje się jeden obiekt – Pływalnia „NAWA” w Skierniewicach. W 2021 r. w wodzie udostępnianej kąpiącym się na pływalni „NAWA” w Skierniewicach występowały okresowe przekroczenia dla następujących parametrów: *Legionella spp.*, mętność i chlor związany.

Badanie ciepłej wody wykonane w ramach kontroli urzędowej prób pobranych z natrysków wykazało wystąpienie bakterii rodzaj. *Legionella spp.*, w przypadku próbki

pobranej z natrysku męskiego. Po przeprowadzeniu natychmiastowych zabiegów czyszczenia i dezynfekcji termicznej zanieczyszczenie zostało wyeliminowane. W dniu 16 kwietnia 2021r. podmiot przedstawił wyniki badań wody. W pobranych próbkach nie stwierdzono obecności bakterii rodz. *Legionella spp.*

Na pływalni kontroli pionu HŚ podlegają także pomieszczenia odnowy biologicznej udostępniane klientom, w szczególności: solarium, sauna, gabinety masażu i siłownie wraz z zapleczem. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy tych pomieszczeń nie budzi zastrzeżeń. W obiekcie opracowane i wdrożone zostały obowiązujące procedury zapobiegające rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS-CoV-2.

Korzystanie z kąpielisk oraz miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli w dobie pandemii i związane z tym ryzyko infekcji dotyczyło zasadniczo szerzenia się infekcji drogą kropelkową i przez bezpośredni kontakt z osobą zakażoną. Kąpielisko nad Zalewem Zadębie w obecnym sezonie kąpieliskowym funkcjonowało po uprzednim wdrożeniu procedur, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Organizator kąpieliska zobowiązany był zapewnić bezpieczne warunki zarówno osobom kąpiącym się, jak również stworzyć bezpieczne warunki pracy dla pracowników kąpieliska. Egzekwowano obowiązek zakrywania ust i nosa, zachowania dystansu społecznego oraz zapewniano odpowiednią ilość środków do dezynfekcji.

Opracowano harmonogram poboru prób w ramach kontroli wewnętrznej, który został zatwierdzony przez PPIS, wykonano komplet badań w kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów wody zarówno w kontroli urzędowej, jak i wewnętrznej. Komunikaty o możliwości kąpieli na kąpielisku wydawano po każdorazowym badaniu próbek. Przekazywano je na bieżąco organizatorowi, władzom samorządowym i umieszczano w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym. Nowa infrastruktura przyczyniła się do poprawy jakości wypoczynku osób kąpiących się. W omawianym roku brak było zgłoszeń organizacji innych (poza Skierniewicami) kąpielisk i miejsc przeznaczonych do kąpieli. Zdarzały się przypadki kąpieli w zwyczajowych miejscach, np. w rzece Rawce lub w zbiorniku Zadębie, które podejmowane były na odpowiedzialność kąpiących się.

Warunki udzielania świadczeń zdrowotnych i postępowanie z odpadami medycznymi

Kontrole prowadzone w zakładach świadczących usługi lecznicze polegają na ocenie prawidłowości postępowania z bielizną, odpadami, zaopatrzenia w wodę, stanu prosektorium, stanu technicznego pomieszczeń lecznictwa ambulatoryjnego oraz otoczenia budynków.

Wojewódzki Szpital Zespolony w Skierniewicach nie prowadzi pralni – usługa zlecana jest firmie zewnętrznej. Przewóz bielizny wykonuje usługodawca. Warunki zbierania i segregacji odzieży brudnej, a następnie magazynowania i wydawania bielizny czystej ocenia się pozytywnie. Wydane zostało zalecenie dotyczące odnowienia pomieszczenia pralni części brudnej, które zostało wykonane. Pralnia ta pierze także akcesoria dla komórki sprzątającej pomieszczenia szpitala.

Odpady medyczne niebezpieczne wytwarzane przez szpital przechowywane są we właściwych warunkach, chociaż dla odpadów o właściwościach zakaźnych nie jest to chłodnia, a pomieszczenie chłodzone jest urządzeniem klimatyzacyjnym. Odbierane są 3 razy w tygodniu - z zachowaniem maksymalnego czasu przechowywania dla temperatury do 18 °C. Odpady w rodzaju „resztki ciała i organy...” przechowywane są w lodówce. Odpady medyczne zakaźne z przychodni i gabinetów lekarskich tymczasowo magazynowane są w zaadoptowanych lodówkach i przekazywane do utylizacji. Na terenie miasta i powiatu nie zlokalizowano zakładów, które prowadzą działalność w zakresie magazynowania lub utylizacji medycznych odpadów niebezpiecznych.

W 2021 r kontynuowano badania jakości wody ciepłej na oddziałach łóżkowych w kierunku bakterii rodz. *Legionella spp.* wywołującej zakażenia o objawach typu zapalenia płuc. W trzech z sześciu pobranych próbek stwierdzono przekroczenia (węzeł cieplny, oddział wewnętrzny I i oddział wewnętrzny II). Szybko podjęte zostały działania naprawcze polegające na dezynfekcji sieci, wykonano badania kontrolne, które potwierdziły, że zanieczyszczenie to zostało wyeliminowane. W miesiącu grudniu 2021 r. w ramach kontroli wewnętrznej pobrano do badania kolejne próby wody ciepłej. Celem utrzymania dobrego stanu (ograniczania stopnia zasiedlania sieci wody ciepłej przez bakterie rodzaju *Legionella spp.*) zalecono cyklicznie dokonywać przegrzania instalacji wodą o temp. powyżej 50 °C .

Stan sanitarno-techniczny budynków szpitala oraz przychodni i poradni ambulatoryjnych oceniany był pozytywnie. Trwają prace termomodernizacyjne wszystkich budynków, w których znajdują się przychodnie i poradnie ambulatoryjne (cieplenie budynków, wymiana okien, częściowa wymiana instalacji ciepłej). Kontrola sanitarna

przeprowadzona w tych pomieszczeniach w miesiącu grudniu wykazała, że część tych pomieszczeń wymaga odnowienia ścian i sufitów z uwagi na zagrzybienie, zabrudzenie (Poradnia Rehabilitacyjna, Dermatologiczna, Medycyny Pracy). Wydane zostały zalecenia, które wykonane zostaną zaraz po zakończeniu prac termomodernizacyjnych.

W roku 2021 r. w stosunku do tej grupy obiektów w pionie HŚ decyzji nie wydawano, obowiązuje 1 decyzja, dotycząca awaryjnego źródła wody.

Odpady niebezpieczne poza przychodniami szpitalnymi przechowywane są w przenośnych, wydzielonych urządzeniach chłodniczych, odbierane przez uprawnione firmy. Pranie brudnej bielizny przychodni przyszpitalnych jest wykonywane poza terenem powiatu. W pozostałych obiektach fartuchy prane są najczęściej we własnym zakresie, pozostała bielizna jest jednorazowa.

Usługi hotelarskie

W 2021 r. nie zanotowano uchybień w zakresie bezpieczeństwa korzystania z usług noclegowych. Nadal tylko jeden obiekt jest skategoryzowany. Warunki w kompleksach pokojowych i przyległych lub samodzielnych węzłach higieniczno-sanitarnych kontrolowanych obiektów ocenia się pozytywnie - przy uwzględnieniu znacznych różnic w standardach oferowanych usług. We wszystkich obiektach wdrożone zostały i przestrzegane są stosowne procedury zapobiegające rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS-CoV-2.

Toalety publiczne

Prowadzono bieżący nadzór nad czterema publicznymi toaletami (wszystkie w Skierniewicach) oraz dwoma MOP-ami przy autostradzie A2. We wszystkich toaletach jest bieżąca woda, podłączone są do sieci kanalizacyjnej. Podczas kontroli stwierdzano zadowalający stan czystości bieżącej. Trzy toalety

miejskie to pojedyncze samoobsługowe kabiny. Sprzyja to aktom wandalizmu, co z kolei powoduje, iż okresowo są nieczynne. W 2021 r. funkcjonował kompleks pomieszczeń sanitarno-higienicznych przy kąpielisku. Ogólnodostępne toalety są ponadto w obiektach użyteczności publicznej (dworzec PKP, markety, urzędy). Ich stan, podczas kontroli oceniany był pozytywnie. We wszystkich obiektach podjęto odpowiednie działania mające na celu zwiększenie częstotliwości dezynfekcji wyposażenia, zapewnienia dostatecznej ilości środków do dezynfekcji i higieny oraz wietrzenia tych pomieszczeń.

Wydano 1 zalecenie dotyczące zwiększenia częstotliwości uzupełniania środka do dezynfekcji rąk oraz naprawy uszkodzonej miski ustępowej.

Pozostałe obiekty użyteczności publicznej oraz transport

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

Ogólna liczba obiektów pod nadzorem: 158, skontrolowano: 148 obiektów.

Warunki wykonywania tego rodzaju usług ocenia się pozytywnie. We wszystkich

zakładach stosuje się środki dezynfekcyjne do narzędzi, powierzchni, a także do rąk. W kosmetyce prowadzi się również sterylizację narzędzi. Systematycznie zwiększa się liczba zakładów kosmetycznych z własnymi urządzeniami do sterylizacji. O ile jest to możliwe stosowane są narzędzia

jednorazowe. Pranie brudnej bielizny (fartuchy, pelerynki, ręczniki) z reguły wykonują właściciele zakładów we własnym domu. Powszechnie używane są ręczniki jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami niebezpiecznymi (pochodzącymi z usług kosmetycznych i tatuażu) jest analogiczne jak w służbie zdrowia. Największe potencjalne zagrożenie zdrowotne związane jest z wykonywaniem tatuaży, makijażem permanentnym oraz zakładaniem kolczyków.

W zakładach wykonujących zabiegi naruszające ciągłość tkanek wdrożone są procedury zabezpieczenia przeciwepidemicznego. Nie wpłynęły żadne informacje o przypadkach zachorowań z przyczyn leżących po stronie zakładów fryzjerskich czy kosmetycznych.

W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów wydano 15 zaleceń dot. m.in. opracowania procedur postępowania przy wykonywaniu zabiegów powodujących naruszenie ciągłości tkanek, postępowania z odpadami niebezpiecznymi, dokumentacji skuteczności sterylizacji - wszystkie zalecenia zostały wykonane.

Złożono 6 interwencji w stosunku do tej grupy obiektów, jedna okazała się być zasadna.

W skontrolowanych obiektach warunki świadczenia usług zostały dostosowane do obowiązujących przepisów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, opracowane i wdrożone zostały stosowne procedury. Stan czystości bieżącej stwierdzany podczas kontroli we wszystkich obiektach był dobry.

Obiekty kulturalno-widowiskowe i sportowe

W stosunku do tej grupy obiektów w 2021 r. nie wydawano żadnych decyzji ani zaleceń. Stan sanitarno-porządkowy stwierdzany podczas kontroli oceniano pozytywnie. Obiekty tej grupy obecnie zapewniają, pod względem sanitarnym, właściwe warunki świadczonych usług. Z uwagi na obowiązujące obostrzenia wdrożone zostały i stosowane

są stosowne procedury zapewniające ochronę przed zakażeniem wirusem SARS-CoV-2.

W obiekcie Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach (zakład budżetowy miasta) - przez cały rok trwały prace modernizacyjne.

Transport osobowy, indywidualny i zbiorowy

Prowadzono kontrole środków transportu osobowego podmiotów mających swoje bazy i punkty obsługi na terenie działania PPIS w Skierniewicach oraz związanych z transportem dworców, przystanków i stacji paliw. Jednostki elektryczne przewoźników kolejowych na terenie Skierniewic są sprzątane i tylko w niewielkim stopniu myte (toalety, poręcze) na torach postojowych. Stan bez zmian.

W związku z wprowadzeniem stanu epidemii na terenie całego kraju cyklicznie przy współdziałaniu funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach dokonywano sprawdzania przestrzegania obowiązujących przepisów, zapobiegających rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS-CoV-2 zarówno przez podróżnych, jak i przewoźników w pojazdach transportu zbiorowego.

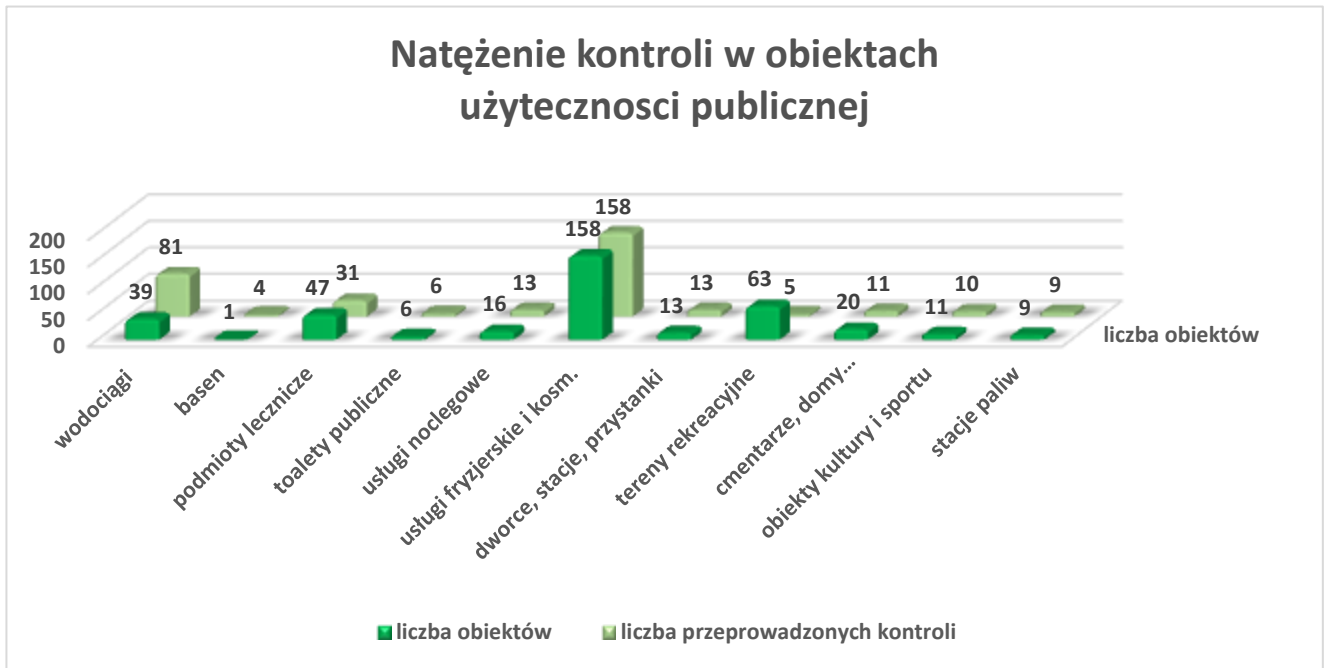
Poza nielicznymi pouczeniami, które dotyczyły głównie braku maseczki u osoby znajdującej się w pojeździe, nie stwierdzono w tym zakresie innych nieprawidłowości. Pojazdy były właściwie oznakowane, a ich stan sanitarno-porządkowy dobry.

Przy współdziałaniu Straży Miejskiej w Skierniewicach dokonano przeglądu miejsc o istotnym znaczeniu sanitarno-porządkowym dla mieszkańców miasta (plac zabaw, siłownie plenerowe, ulice, skwery, parkingi, okolice miejsc użyteczności publicznej, przystanki autobusowe, teren osiedli mieszkaniowych w zabudowie jednorodzinnej, obrzeża miasta). Kontrolą objęto również te miejsca, które wymagały uporządkowania we wcześniejszych latach. Zwrócono uwagę na stan sanitarno-porządkowy w miejscach najczęściej uczęszczanych, pod kątem postępowania ze zużytymi środkami ochrony osobistej (maseczkami i rękawiczkami) kontrole potwierdziły, że kosze opróżniane są systematycznie.

Kontrole na terenie wybranych gmin wykonywano przy okazji dokonywania poboru prób wody.

Ogólna ocena stanu sanitarno-porządkowego była dobra. Nie wydawano żadnych zaleceń. Należy stwierdzić, że stan sanitarno-porządkowy miasta i powiatu podczas prowadzenia tych kontroli z roku na rok jest coraz lepszy.

Oprócz w/w dziedzin kontrolowano także szereg innych miejsc będących potencjalnymi obiektami ryzyka dla zdrowia publicznego jak: dom pomocy społecznej, place zabaw, cmentarze, domy przedpogrzebowe i samochody do przewozu zwłok. Uchybień nie odnotowano.

Ryc. Liczba skontrolowanych obiektów do liczby kontroli w 2021 r.

Interwencje od mieszkańców

Ogółem wpłynęło 48 interwencji/wniosków (pisemnie, drogą elektroniczną, telefonicznie) o podjęcie czynności związanych, zdaniem autorów, z zakresem działania pionu HŚ.

Jedna sprawa została bez rozpatrzenia (prowadzona przez WIOŚ), jedna do wiadomości, 2 przekazano wg kompetencji, jedna została wycofana. Kontrole lub wizje w terenie prowadzono w toku postępowania pozostałych spraw. Protokoły z kontroli lub notatki sporządzono w przypadku 39 interwencji. Wydano 6 postanowień, w tym 5 dot. wskazania nowego terminu załatwienia sprawy, jedno postanowienie-nałożenie grzywny.

Interwencji zasadnych było 28, niezasadnych 9. Ogółem przeprowadzono 39 kontroli. Część interwencji dotyczyła obiektów będących pod nadzorem, większość spraw dotyczy niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego lokali mieszkalnych, posesji. Rozpatrzenie tych spraw stwarza wiele trudności z uwagi na występujący coraz częściej problem alkoholowy i choroby psychiczne właścicieli tych nieruchomości.

W toku rozpatrywania interwencji wydano 5 decyzji nakazujących.

Wnioski:

W zakresie obiektów Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska do najważniejszych zadań poprawy infrastruktury można zaliczyć:

1. Utrzymanie pomieszczeń przychodni specjalistycznych szpitala w dobrym stanie sanitarno-technicznym oraz zapewnienie awaryjnego źródła wody dla tego obiektu.
2. Odpowiednie wyposażenie punktów obsługi środków transportu osobowego drogowego i kolejowego (np. automatyczne myjnie czynne przez cały rok).
3. Mając na uwadze utrzymujące się zanieczyszczenia bakteriologiczne wody w niektórych wodociągach zaopatrzenia zbiorowego należy wzmóc nadzór nad procesem technologicznym uzdatniania wody w tych wodociągach i właściwym zabezpieczeniem ujęć wody. Znaczna część Stacji Uzdatniania Wody na nadzorowanym terenie wymaga gruntownej modernizacji.
4. W związku z koniecznością zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania zachorowań na COVID-19 oraz wywołanych nim sytuacji kryzysowych należy kontynuować dotychczasowe działania we wszystkich grupach podmiotów, tak aby mieszkańcy miasta i powiatu czuli się bezpiecznie korzystając z oferowanych usług czy też przestrzeni publicznych.

V. HIGIENA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Celem nadrzędnym higieny żywności i żywienia jest zapobieganie chorobom zakaźnym i nie zakaźnym, wynikającym ze spożywania żywności o nieodpowiedniej jakości. Główne działania ukierunkowano na zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie produkowanej żywności, żywienia, produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W 2021 roku do podstawowych zadań należało wykonywanie czynności związanych z realizacją zadań powierzonych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Skierniewicach, a w szczególności:

- ocena warunków sanitarno-higienicznych i technicznych zakładów produkcji, dystrybucji, sprzedaży, transportu środków spożywczych; produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- ocena jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, materiałów do kontaktu z żywnością, w tym poprzez ocenę wizualną w trakcie kontroli sanitarnych i kontroli laboratoryjnych próbek pobieranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu oraz w ramach rozpatrywanych interwencji konsumentów,
- ocena importowanych i eksportowanych środków spożywczych pochodzących spoza UE i wysyłanych poza UE w ramach granicznej kontroli sanitarnej, w tym poprzez przeprowadzanie wstępnej oceny organoleptycznej i/lub laboratoryjnej próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności na wnioski przedsiębiorców i dopuszczanie ich do obrotu,
- monitorowanie wycofanej z obrotu żywności, produktów kosmetycznych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w ramach systemu wczesnego ostrzegania o pojawiających się produktach niebezpiecznych na rynku (system RASFF, RAPEX),
- rejestracja i zatwierdzanie nowo otwartych zakładów branży żywnościowej, w tym dotyczących produkcji pierwotnej,
- realizacja przedsięwzięć zaplanowanych corocznie w planie zasadniczych zamierzeń w oparciu o wytyczne GIS na rok 2021.

Ponadto w związku z ogłoszeniem w dniu 20 marca 2020 r. stanu epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zadania Sekcji Nadzoru Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych (SNBŻŻiPK) zostały przekierowane na prowadzenie wszelkich

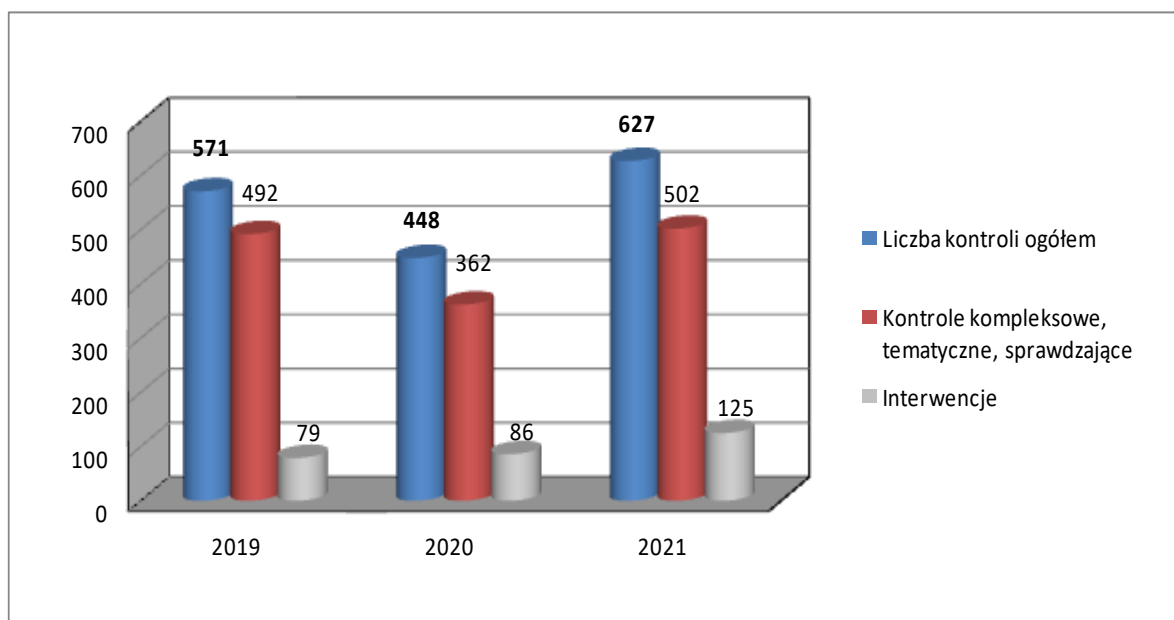
działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się nowych zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Do działań tych należało m.in.:

- bieżący nadzór sanitarny w obiektach użyteczności publicznej oraz sprawdzanie przestrzegania nakazów wymaganych przepisami prawa,
- czynny udział w prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, tj. zbieranie wywiadów, wprowadzanie uzyskanych danych do systemów informatycznych (EWP/SEPIS),
- rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dla ogółu społeczeństwa celem mobilizacji lokalnej społeczności do przestrzegania reżimu sanitarnego,
- pełnienie dyżurów telefonicznych celem udzielania informacji petentom.

Stan sanitarny w obszarze żywności i żywienia

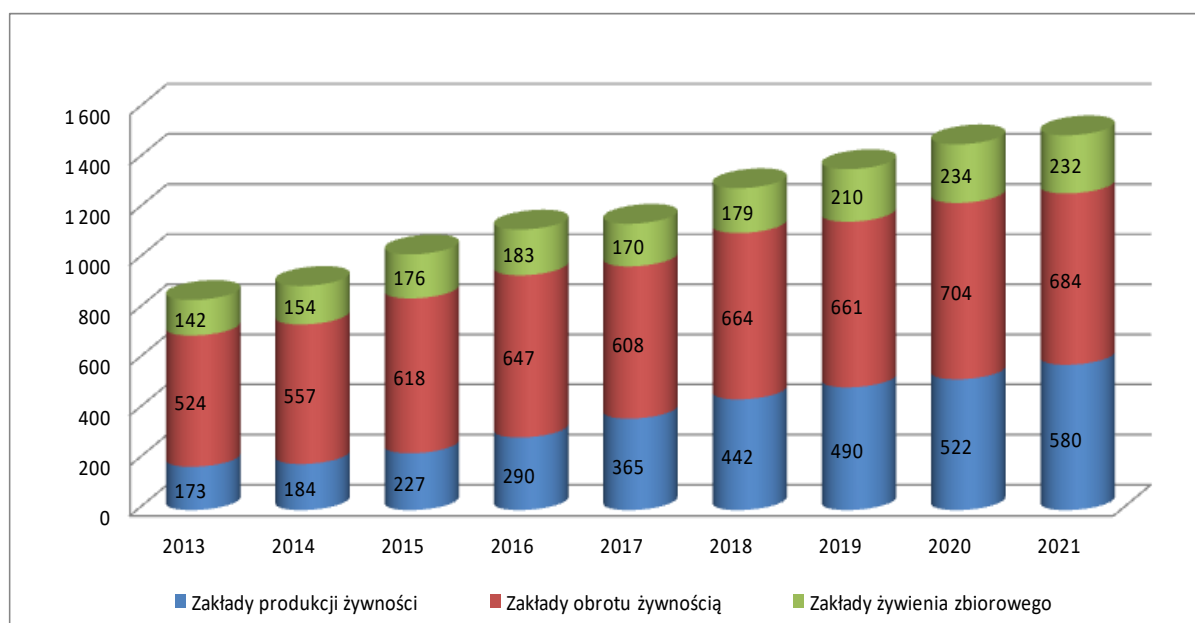
Sytuacja w obszarze bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego jest zadawalająca. W roku sprawozdawczym przeprowadzono ogółem 657 kontroli, w tym:

- **627 kontroli** w zakładach sektora spożywczego
- **3 kontrole** w zakładach obrotu kosmetykami,
- **3 kontrole** w zakładach nie objętych nadzorem PPIS w Skierniewicach
- **24 w ramach granicznej kontroli** (20 – import, 4 – eksport).

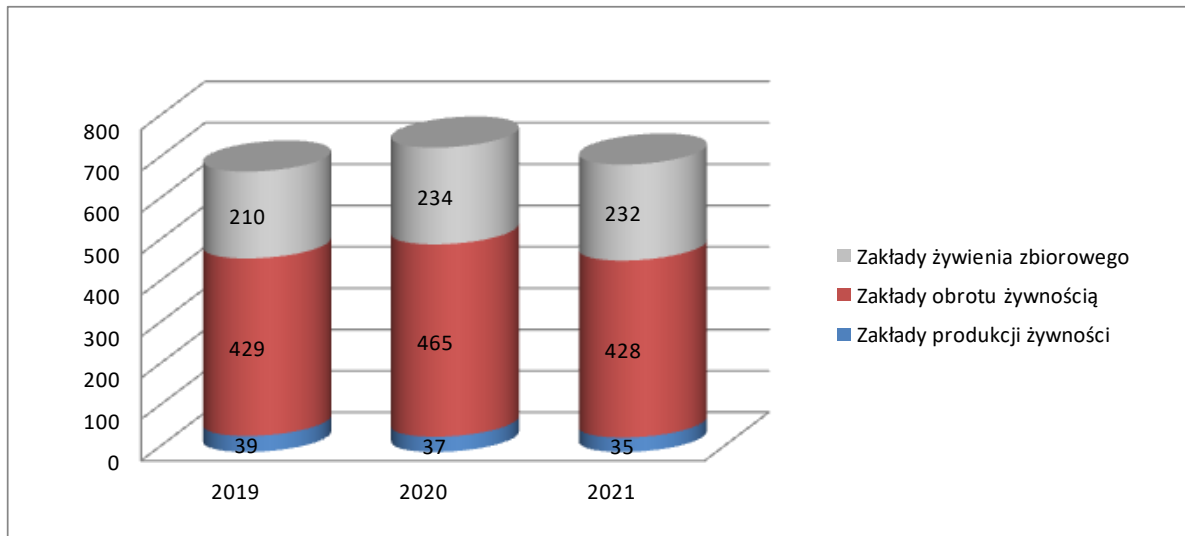
Ryc. Liczba kontroli sanitarnych ogółem do liczby kontroli kompleksowych, tematycznych, sprawdzających i interwencyjnych w zakładach branży żywnościowej w latach 2019-2021

W ramach opracowanych i wdrożonych systemów GHP (dobrej praktyki higienicznej) i GMP (dobrej praktyki produkcyjnej) wszelkie działania, które muszą być podjęte, i warunki higieniczne, które muszą być spełniane na wszystkich etapach produkcji i/lub obrotu, zapewniają wprowadzanie do obrotu żywności bezpiecznej dla konsumenta. Sukcesywnie zmniejsza się liczba stwierdzanych nieprawidłowości sanitarno-technicznych i higienicznych w obiektach produkcji i obrotu żywnością. Właściciele zakładów, mimo kryzysu ekonomicznego w Polsce z powodu pandemii Covid – 19, modernizują zakłady na miarę swoich możliwości finansowych i usuwają bieżące niezgodności.

Ryc. Liczba zakładów branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego z obowiązującymi zasadami GHP/GMP w latach 2013-2021

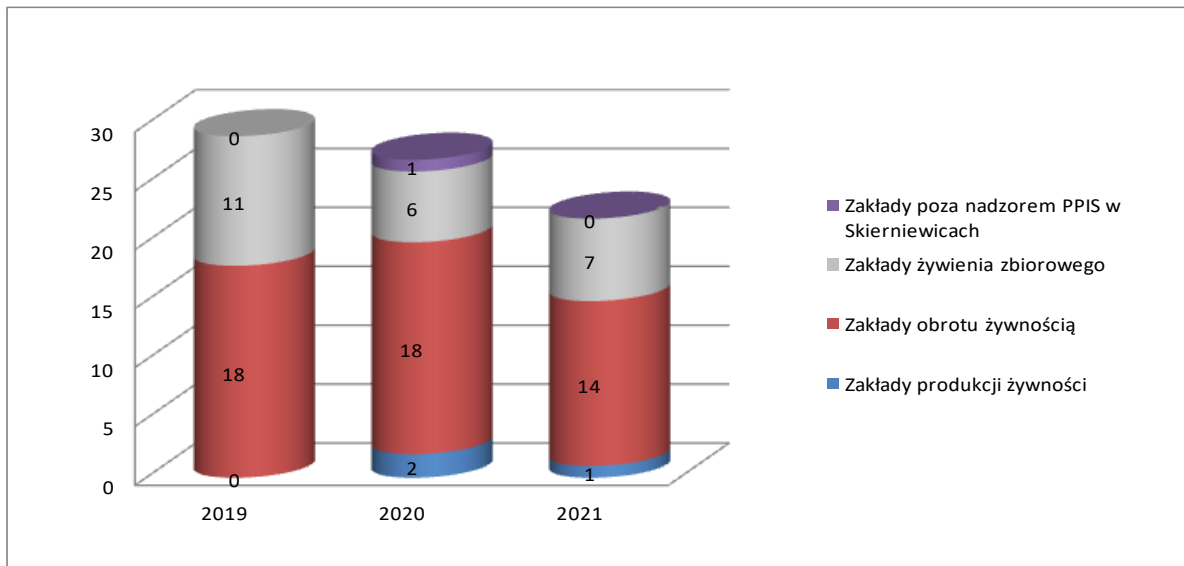
W trakcie kontroli sanitarnych w zakładach branży żywnościowej zwracano uwagę na obowiązek opracowania i wdrożenia zasad systemu HACCP zapewniającego bezpieczeństwo produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, w tym wyznaczenia krytycznych punktów kontroli (CCP). Aktualnie system HACCP w pełni wdrożono i jest on przestrzegany w 696 zakładach (w 2020 r. - 737 zakładów). U pozostałych przedsiębiorców (głównie w nowo otwartych obiektach funkcjonujących w oparciu o decyzje zatwierdzające warunkowe) powyższe systemy są w trakcie opracowywania i wdrażania.

Ryc. Liczba zakładów branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego z funkcjonującym systemem HACCP w latach 2019-2021

W przypadku stwierdzenia zaniedbań sanitarno-higienicznych na właścicieli obiektów ałożono **22 mandaty karne na łączną sumę 5000 zł** (w 2020 r. nałożono 27 mandatów karnych na łączną sumę 5800 zł) Wniosków do WSSE w Łodzi o nałożenie kary pieniężnej oraz do sądu nie kierowano.

W zakładach o niewłaściwym stanie technicznym wydano **14 decyzji administracyjnych** nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (w 2020 r. wydano ogółem 30 decyzji administracyjnych).

Ryc. Liczba wystawionych mandatów karnych za stwierdzone nieprawidłowości w zakładach branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego w latach 2019-2021

W 2021 r. w trosce o zdrowie konsumenta **zbadano laboratoryjnie i oceniono** ogółem **338 próbek żywności** (w 2020 r. zbadano 251 próbek, żadnej próbki nie zdyskwalifikowano). Na przestrzeni kilku lat próbki żywnościowe są sporadycznie kwestionowane. Ponadto w ramach urzędowej kontroli zbadano **2 próbki produktów kosmetycznych oraz 3 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością**. Próbki pod względem przebadanych parametrów były produktami o właściwej jakości zdrowotnej, a ich znakowanie oceniono jako prawidłowe za wyjątkiem opisanych poniżej.

W 2021 r. **zakwestionowano 4 próbki środków spożywczych** z uwagi na:

- stwierdzoną laboratoryjnie przekroczoną zawartość NDP pestycydu (chlorpyryfos) w ogórkach świeżych pobranych u producenta,
- stwierdzoną zawyżoną zawartość aflatoksyny B1 i sumy aflatoksyn w 1 próbce orzeszków ziemnych prażonych solonych kraj pochodzenia Argentyna.
- stwierdzoną zawyżoną ochratoksyny A w 1 próbce fig suszonych wyprodukowanych w Turcji dla Jeronimo Martins Polska S.A. ul. Żniwna 5, 62-025 Kostrzyn na zlecenie HELIO S.A. Wyględy, ul. Stołeczna 26, 05-083 Zaborów.
- stwierdzone składniki wchodzące w skład niedeklarowanej sylimaryny w suplemencie diety Tytan Max, który został pobrany do badań laboratoryjnych w kierunku identyfikacji w suplementach diety niedeklarowanych farmakologicznie substancji (syldenafilu, tadalafilu, wardenafilu, sybutraminy i ich analogów, winpocetyny, hupercyny, johimbiny) oraz substancji zabronionych z listy Światowej Agencji Antydopingowej (WADA).

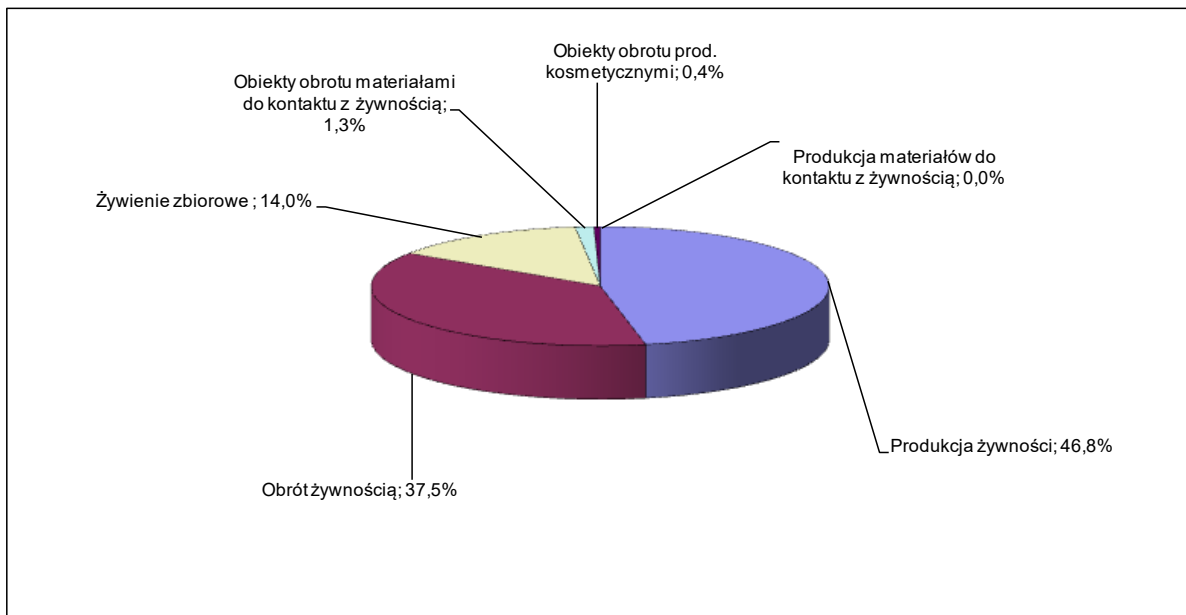
PPIS w Skierniewicach sporządził ogółem 3 powiadomienia pierwotne w systemie RASFF dla zakwestionowanych środków spożywczych (ogórki odm. Mirabella, figi suszone kraj poch. Turcja, orzeszki ziemne solone kraj poch. Argentyna) oraz sprawę dot. suplementu diety pn. Tytan Max przekazano do zapoznania się prowadzenia dalszego postępowania do organu nadzorującego producenta przedmiotowego produktu.

Nadzór nad zakładami branży żywnościowej i produktów kosmetycznych

Ogółem nadzorem objęto **1826** (w 2020 r. 1799 obiektów) zakładów żywnościowych oraz dystrybutorów materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością i produktów kosmetycznych, tj.:

- produkcji żywności 855 (2020 r. 819 obiektów), w tym producenci pierwotni, rolnicy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni 817 (2020 r. 783 obiektów)

- obrotu żywnością 684 (w 2020 r. 714 obiektów),
- żywienia zbiorowego 255 (w 2020 r. 237), w tym zamkniętego 108 (w 2020 r. 116 obiektów),
- produkcji materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością 1 (w 2020 r. 1 obiekt),
- obiekty obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością 23 (w 2020 r. 20 obiektów),
- obiekty obrotu produktów kosmetycznych 8 (w 2020 r. 8 obiektów).

Ryc. Struktura % zakładów nadzorowanych na terenie działania PPIS w Skierniewicach w 2021 r.

Zakłady produkcji żywności

- piekarnie (9),
- ciastkarnie (10),
- wytwórnie i automaty do lodów(8),
- młyny i inne wytwórnie żywności(7),
- przetwórnice owocowo-warzywne (4),
- gospodarstwa rolne z produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego, rolniczy handel detaliczny, dostawy bezpośrednie (817).

W roku sprawozdawczym skontrolowano 69 zakładów produkcji żywności, przeprowadzono 99 kontroli sanitarnych, w tym 6 kontroli interwencyjnych. Podczas 61 kontroli kompleksowych zwracano szczególną uwagę na jakość surowców stosowanych do produkcji, identyfikację dostawców i odbiorców, prawidłowość procesów technologicznych, oznakowanie wyrobu gotowego, sprawność maszyn i urządzeń szczególnie chłodniczych oraz przestrzeganie zasad GHP/GMP i stan utrzymywania procedur systemu HACCP, który rozszerzono o zasady bezpieczeństwa przeciwepidemicznego. System HACCP funkcjonuje w 34 obiektach produkcji żywności. W zakładach produkcji pierwotnej (uprawa warzyw, zbóż, owoców i pieczarek) obowiązują zasady dobrej praktyki higienicznej w ramach dobrej praktyki rolniczej (GAP).

Ogółem przeprowadzono 6 kontroli interwencyjnych, w tym:

* 2 w przetwórniami owocowo – warzywnych dot. niewłaściwej jakości produktów mrożonych tj. obecności ciała obcego (plastik) oraz elementów warzyw uszkodzonych przez szkodniki w produktach. Podczas kontroli dokonano analizy dokumentacji z przyjęcia surowców, procesów produkcyjnych, warunków magazynowania produktów oraz przeprowadzonych właścicielskich badań laboratoryjnych produktów będących przedmiotem interwencji. Podczas kontroli pobrano próbki do badań laboratoryjnych w kierunku oceny organoleptycznej oraz obecności szkodników i ich pozostałości, obecności zanieczyszczeń fizycznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości, interwencje uznano za niezasadne. Wnoszącym interwencję udzielono informacji w formie pisemnej.

*1w ciastkarni w związku z nierzetelnym prowadzeniem zapisów w zakresie dostaw wyrobów cukierniczych i stwarzania możliwości sprzedaży żywności przeterminowanej. Podczas kontroli w cukierni ustalono, że system HACCP był w trakcie weryfikacji, co mogło być przyczyną rozbieżności. W trakcie kontroli przedłożono dokumenty świadczące o pełnej identyfikowalności wprowadzanych do obrotu produktów.

*3 kontrole interwencyjne w związku z powiadomieniami w ramach systemu wczesnego ostrzegania RASFF.

W ramach działań kontrolno- represyjnych w zakładach produkcji żywności w 1 młynie wydano decyzję PPIS w Skierniewicach nakazującą usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych dot. ścian w pomieszczeniach mielenia ziarna i socjalnym oraz drzwi wejściowych (realizacja nałożonego obowiązku w toku).

W 1 przetwórni owocowo – warzywnej za stwierdzony niezachowany stan sanitarno-higieniczny w pomieszczeniu produkcyjnym nałożono mandat karny. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości.

Ogółem pobrano do badań laboratoryjnych 96 próbek żywnościowych, zakwestionowano 1 próbkę ogórków z uwagi na stwierdzone przekroczenie NDP pozostałości pestycydu: chlorpyryfosu. Przedstawiciel PPIS w Skierniewicach wspólnie z przedstawicielami ŁWIORIN Delegatura w Skierniewicach przeprowadzili kontrolę w gospodarstwie, podczas której nie stwierdzono w magazynie przedmiotowych ogórków – całość partii została sprzedana indywidualnym klientom. PPIS w Skierniewicach o przedmiotowej sprawie poinformował PPIS w Łodzi właściwego terenowo ze względu na miejsce wprowadzania do obrotu przedmiotowych ogórków. W celu zweryfikowania zanieczyszczenia (pozostałości pestycydu) pobrano ponownie próbkę ogórków – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Zakłady obrotu żywnością

- sklepy spożywcze, w tym markety (295),
- kioski spożywcze (19),
- magazyny hurtowe (36),
- obiekty ruchome i tymczasowe (25),
- środki transportu (203),
- apteki i sklepy zielarskie (36)
- inne obiekty obrotu żywnością (70).

W roku sprawozdawczym skontrolowano 212 zakładów obrotu żywnością, przeprowadzono 374 kontrole sanitarne, w tym 99 kontroli interwencyjnych, 122 zakłady oceniono na podstawie arkuszy oceny zakładu. Corocznie wzrasta liczba nowych oraz zmodernizowanych sklepów, przez co uzyskuje się poprawę ich funkcjonalności, stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia oraz higienę sprzedaży żywności. Odnotowuje się stale zwiększającą liczbę nowoczesnych urządzeń chłodniczych z automatyczną regulacją, co poprawia warunki przechowywania środków spożywczych łatwo psujących się i umożliwia ich właściwą segregację. Corocznie zwiększa się również liczba sklepów wyposażonych w klimatyzację mającą bezpośredni wpływ na poprawę warunków technicznych lokali, co w konsekwencji prowadzi do poprawy warunków sprzedaży środków spożywczych oraz komfortowego robienia zakupów. Podczas kontroli sanitarnych zwracano uwagę na stan techniczny i higieniczny zakładów, w tym daty minimalnej trwałości/ terminy przydatności do spożycia produktów nietrwałych mikrobiologicznie. Podczas czynności kontrolnych sprawdzano legalność i identyfikowalność wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia

zwierzęcego, w tym mięsa z dzików w związku z występowaniem przypadków ASF (afrykański pomór świń) na terenie kraju. Weryfikowano również wartości temperatur w urządzeniach chłodniczych przy użyciu wzorcowanych termometrów oraz sprawdzano przestrzeganie zasad bezpieczeństwa przeciwepidemicznego. Sporadycznie udzielano instruktażu oraz pouczano przedsiębiorców odnośnie przestrzegania obostrzeń, nakazów i zakazów obowiązujących w sektorze handlu.

W większości skontrolowanych obiektów obrotu żywnością są opracowane i wdrożone zasady GHP oraz sporządzane zapisy z ich przestrzegania. Wśród ocenionych zakładów wg arkusza oceny stanu sanitarnego tylko 1 zakład został zakwalifikowany do kategorii o wysokim ryzyku. Do badań laboratoryjnych pobrano 230 próbek żywności, z tego 3 próbki środków spożywczych zostały zakwestionowane, które opisano powyżej.

W działalności kontrolno - represyjnej w zakładach obrotu żywnością wydano ogółem **15 decyzji** administracyjnych, w tym:

- 2 decyzje w hurtowni spożywczej w sprawie wycofania z rynku „frytury gastronomicznej” 100% olej palmowy rafinowany oraz orzeszków ziemnych prażonych,
- 11 decyzji nakazujących doprowadzenie do właściwego stanu technicznego pomieszczeń i/lub wyposażenia, urządzeń chłodniczych, sprzętu,
- 2 decyzje warunkowego zatwierdzenia zakładu.

W roku sprawozdawczym 2 decyzje PPIS w Skierniewicach nakazujące doprowadzenie do właściwego stanu technicznego zostały wykonane w całości, natomiast pozostałe decyzje są w trakcie realizacji. Za stwierdzone nieprawidłowości higieniczne nałożono 14 mandatów na łączną kwotę 3 000 zł w sklepach spożywczych z uwagi na:

- niewłaściwe warunki przechowywania żywności, głównie łatwo ulegającej zepsuciu,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- niezachowany stan sanitarny w pomieszczeniach sklepowych,
- oferowanie do sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności do spożycia i/lub dacie minimalnej trwałości,
- niewłaściwą higienę personelu oraz nieprzestrzeganie procedur systemu HACCP.

Wszystkie uchybienia natury sanitarno-higienicznej w sklepach zostały usunięte w terminie niezwłocznym, co potwierdziły przeprowadzone kontrole sprawdzające.

Jedną interwencję dot. wprowadzania do obrotu środków spożywczych bez oznakowania w punktach handlowych zlokalizowanych na targowisku miejskim w Skierniewicach w części dot. obiektów będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej przekazano do właściwego terytorialnie Powiatowego Inspektora Weterynarii w Skierniewicach.

Zakłady żywienia zbiorowego

Otwarte (139):

*restauracje,
bary,
pizzerie,
punkty małej gastronomii,
bufety,
kebaby.*

Zamknięte (108):

*Szpital, DPS,
bufety, żłobki,
stołówki przedszkolne,
stołówki szkolne,
stołówki pracownicze,
obozy letnie i zimowe*

Usługi cateringowe (8)

Wśród **255 nadzorowanych obiektów** skontrolowano 106 zakładów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego, sporządzono 146 protokołów kontroli sanitarnych, podczas których szczególną uwagę zwracano na:

- jakość zdrowotną oraz pochodzenie surowców używanych do produkcji,
- warunki przechowywania surowców, półproduktów i gotowych potraw,
- prawidłowość procesów technologicznych na poszczególnych etapach produkcji,
- przestrzeganie zasad GHP/GMP, w szczególności instrukcji mycia i dezynfekcji powierzchni sykających się z żywnością, sprzętu, naczyń stołowych, higieny personelu z uwzględnieniem wytycznych GIS w związku z epidemią
- sposób gromadzenia i usuwania odpadów pokonsumpcyjnych i poprodukcyjnych,
- prawidłowość dokumentowania czynności opisanych w GHP/GMP i systemie HACCP,

- sposób informowania konsumentów na temat zawartych w żywności substancjach alergicznych lub produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji,
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych,
- system traceability, w tym identyfikowalność mięsa w kontekście ASF,
- warunki sanitarne dostarczania żywności do konsumentów w ramach realizacji zamówień „na wynos”.

W skontrolowanych zakładach żywienia zbiorowego dla klientów były dostępne informacje o substancjach lub produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji. Prowadzono właściwą dezynfekcję naczyń wielokrotnego użytku oraz dokumentację umożliwiającą identyfikację dostawców żywności. Naczynia jednorazowego użytku były prawidłowo oznakowane i przechowywane. Oceniano jadłospisy oraz sprawdzano przestrzeganie wymagań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.

Wydano **6 decyzji administracyjnych** w zakładach żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego w tym:

- 1 decyzję warunkowego zatwierdzenia zakładu,
- 3 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, urządzeń chłodniczych i sprzętu,
- 1 decyzję przedłużającą termin wykonania decyzji,
- 1 decyzję odmowną w zakresie przedłużenia terminu wykonania decyzji.

Ogółem nałożono 7 mandatów karnych na łączną sumę 1800 zł. Karanie mandatowe stosowano z uwagi na niezachowany stan sanitarno-higieniczny w otoczeniu zakładu, niezachowany stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i urządzeń, brak segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych, brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, nieutrzymywanie procedur systemu HACCP, nieprawidłowe przechowywanie żywności. Uchybienia usunięto niezwłocznie, co potwierdziły kontrole sprawdzające. Nie pobierano próbek środków spożywczych do badań laboratoryjnych w tej grupie obiektów.

Graniczna Kontrola Sanitarna (import i eksport)

W ramach kontroli granicznej importowanych środków spożywczych w 2021 roku dokonano oceny 63 partii środków spożywczych pochodzących z krajów trzecich (spoza UE). Dla zgłoszonych wnioskami do oceny zaimportowanych środków spożywczych pochodzących z krajów trzecich (Chin, Tajlandii, Wietnamu, Iranu, Filipin, Indii) wydano 21 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze, nie wydawano świadectw nie spełniania wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze.

Ponadto wypełniono 1 dokument CHED-D w systemie TRACES-NT w związku z importem z państw trzecich żywności pochodzenia niezwierzęcego tj. Nasion sezamu objętych wzmożonymi kontrolami wynikającymi z przepisów unijnych.

Wszystkie przesyłki dopuszczono do obrotu w kraju. Przeprowadzono **20 kontroli** dla produktów **importowanych z krajów trzecich** oraz **4 kontrole dla eksportowanych** środków spożywczych dla 8 partii mrożonych mieszanek warzywnych wywożonych do krajów poza Unię Europejską (Ukraina).

Pobrano do badań laboratoryjnych w ramach granicznej kontroli sanitarnej 7 próbek środków spożywczych (próbki pobrano w kierunku oceny organoleptycznej, obecność zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienia oraz zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości (1 próbka), Obecności Salmonella w 25 g. (5 próbek) oraz Tlenek etylenu + pakiet pestycydowy (1 próbka) – próbek nie zakwestionowano.

W 2021 r. w związku z dokonywaniem granicznej kontroli sanitarnej wystawiono ogółem **23** decyzje finansowe – w tym 2 decyzje w związku

z kontrolą graniczną, która odbyła się pod koniec 2020 r. zaś decyzja finansowa została wydana w 2021 r. (**20** decyzji w związku z importem w 2021 r. oraz **3** decyzje finansowe w związku z eksportem w 2021 r.). Przed każdym sporządzeniem decyzji finansowej importer oraz eksporter otrzymał zawiadomienie o wszczęciu postępowania celem ewentualnego wypowiedzenia się w kwestii opłatowej.

Interwencje Konsumentów

W 2021 r. zarejestrowano **50 interwencji**. Rozpatrzono wszystkie, przeprowadzono ogółem **49 kontroli sanitarnych** w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach.

W ramach zgłoszonych interwencji **1** sprawę w części przekazano do właściwego terytorialnie Powiatowego Inspektora Weterynarii w Skierniewicach (nieprawidłowości stwierdzone w zakresie przechowywania środków spożywczych oraz z znakowania w obiektach zlokalizowanych na targowisku miejskim będących pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej). Składane interwencje najczęściej wpływały od konsumentów anonimowo lub imiennie. Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono, że:

- **12** interwencji było zasadnych (co stanowi 24 % ogółu przyjętych interwencji),
- **38** interwencji było niezasadnych (co stanowi 76 % ogółu przyjętych interwencji).

Interwencje klientów dotyczyły m.in.:

- niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności (niewłaściwe przechowywanie środków spożywczych łatwopsujących, obecność zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w żywności),
- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego urządzeń, sprzętu mającego kontakt z żywnością,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego i sanitarno-higienicznego pomieszczeń w kontrolowanych obiektach,
- nieprzestrzegania zasad systemu HACCP,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych „przeterminowanych”,
- niewłaściwej higieny personelu,
- niewłaściwego stanu sanitarnego w otoczeniu zakładu,
- złego stanu sanitarno-technicznego środka transportu,
- niewłaściwej gospodarki odpadami,
- prowadzenia działalności bez złożenia do PPIS wniosku o wpis do rejestru zakładów,
- braku higieny przy produkcji potraw, niewłaściwa jakość wydawanych potraw, niewłaściwe przechowywanie potraw,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych bez oznakowania,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- nieprzestrzeganie w przedszkolu wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia

26 lipca 2016 r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży,

- nie stosowanie się do obostrzeń wprowadzonych ze względu na wystąpienie stanu epidemii oraz wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego (brak maseczek ochronnych, nieprawidłowo przeprowadzane procesy mycia i dezynfekcji koszy i wózków sklepowych, niezachowywanie dystansu społecznego w sklepach, brak środków do dezynfekcji rąk).

Składane interwencje dotyczyły następujących grup obiektów:

- sklepy spożywcze – 22 kontrole w 19 obiektach, w tym 4 kontrole w marketach (2 obiekty)
- tymczasowe i ruchome punkty sprzedaży – 6 kontroli w 6 obiektach,
- magazyny hurtowe – 1 kontrola w 1 obiekcie,
- żywienie zbiorowe otwarte – 12 kontroli w 10 obiektach
- żywienie zbiorowe zamknięte – 1 kontrola w 1 obiekcie,
- inne zakłady żywienia – 1 kontrola w 1 obiekcie,
- kioski mięsno wędliniarskie – 3 kontrole w 3 obiektach,
- przetwórnice owocowo-warzywne – 2 kontrole w 1 obiekcie,
- ciastkarnie – 1 kontrola w 1 obiekcie.

W ramach przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono 14 mandatów karnych na łączną sumę **3100,00 zł** z uwagi na:

- nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny sprzedaży środków spożywczych,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych przeterminowanych,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (brak segregacji w urządzeniu chłodniczym, żywność narażona na zanieczyszczenie),
- niezachowany stan sanitarny (brak czystości i porządku, brudne koszyki i wózki sklepowe), niezachowany ład i porządek w otoczeniu zakładu,
- nieprzestrzeganie procedur systemu HACCP,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

W roku 2021 w ramach rozpatrzonych interwencji pobrano do badań laboratoryjnych **4 próbki środków spożywczych**, tj.:

- 1 próbka środka spożywczego pn. „Słonecznik łuskany w karmelu” – próbka pobrana do badań laboratoryjnych w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Zupa jarzynowa mieszanka warzywna z przyprawami Hortex” w kierunku oceny organoleptycznej, obecności zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, obecności zanieczyszczeń fizycznych;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Ciasto seromak” – pobrana do badań laboratoryjnych w kierunku oceny organoleptycznej oraz obecności Salmonella spp. w 25 g, liczby Listeria monocytogenes w 1 g;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Szparagi zielone konserwowe” – pobrana do badań laboratoryjnych w kierunku oceny organoleptycznej. W raporcie z badań stwierdzono niewłaściwe cechy organoleptyczne (konsystencja), w związku z czym sprawę przekazano zgodnie z właściwością terytorialną do PPIS w Tychach, na którego terenie znajduje się producent przedmiotowego produktu.

Próbki pobrano w takich obiektach jak:

- Sklepy spożywcze (w tym markety),
- Przetwórnia owocowo-warzywna.

W wyniku przeprowadzonych interwencji odnotowano poprawę stanu sanitarnego w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach co skutkowało polepszeniem bezpieczeństwa zdrowotnego wprowadzanej do obrotu żywności.

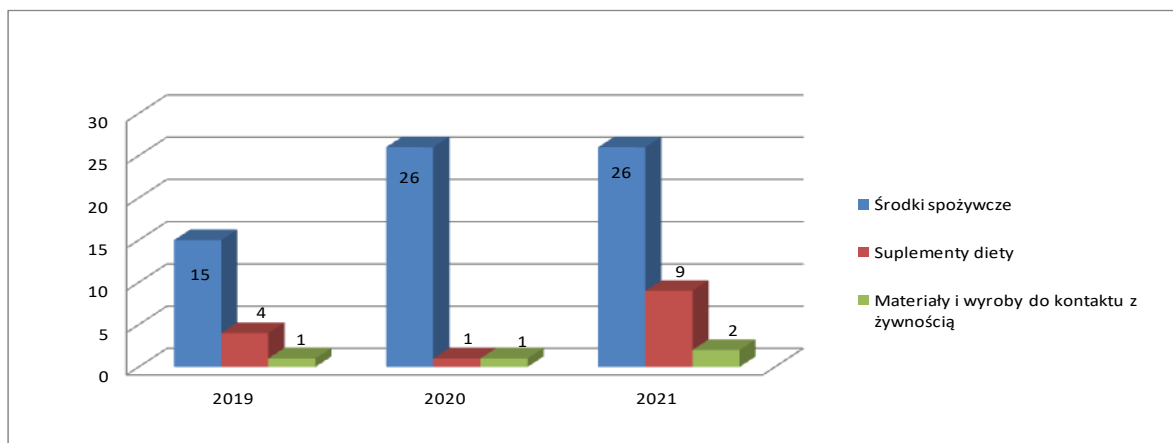
RASFF / RAPEX

W ramach funkcjonowania systemu Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF) zarejestrowano **37 powiadomień** (22 alarmowych, 14 informacyjnych i 1 w sprawie niegodności), w tym dot.:

- środków spożywczych – 26,
- suplementów diety – 9,
- wyrobów do kontaktu z żywnością – 2.

Przeprowadzono ogółem **73 kontrole** interwencyjne w obiektach wskazanych na listach dystrybucyjnych. Ponadto PPIS w Skierniewicach sporządził 3 powiadomienia w ramach

systemu RASFF dot. zakwestionowanych próbek środków spożywczych (ogórki świeże krajowe, figi suszone kraj poch. Turcja, orzeszki ziemne kraj poch. Argentyna).

Ryc. Liczba zarejestrowanych powiadomień w ramach systemu RASFF z podziałem na środki spożywcze, suplementy diety oraz materiały i wyroby do kontaktu z żywnością w latach 2019-2021

W ramach systemu **RAPEX** w roku 2021 nie zarejestrowano zgłoszeń dot. produktów kosmetycznych. Poza systemem **RAPEX** Sekcja Nadzoru Higieny Środowiska nie przeprowadziła kontroli weryfikacyjnych w zakładach fryzjerskich w zakresie wycofania z rynku produktu kosmetycznego.

Inne działania

1. Współpraca z PIORiN (Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa)

W ramach strategii nadzoru nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia roślinnego wspólnie z przedstawicielami PIORiN, IJHARS, IOŚ prowadzono kontrole sanitarne w obszarze produkcji pierwotnej. Ogółem przeprowadzono 7 kontroli, w tym:

- z pracownikami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w gospodarstwach rolnych (6 kontroli),
- z pracownikami Inspekcji Ochrony Środowiska (1 kontrolę),

W ramach prowadzonych czynności kontrolnych zgodnie z planem działania na rok 2021 r. pobrano do badań 5 próbek żywności, w tym:

- 4 próbki (truskawki, jeżyny, pomidory, ogórki) w kierunku pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienia, oceny organoleptycznej,
- 1 próbkę malin w kierunku zawartości metali szkodliwych dla zdrowia - ołów, kadm, arsen całkowity, rtęć, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości oraz zapleśnienia, oceny organoleptycznej.

Ponadto zgodnie z harmonogramem poboru próbek na rok 2021 r. pobrano w gospodarstwie rolnym 1 próbkę jeżyn w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia, zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości oraz oceny organoleptycznej.

Zakwestionowano jedną próbkę ogórków pobranych w gospodarstwie rolnym ze względu na stwierdzenie przekroczenia NDP pozostałości pestycydu - chlorpyryfosu. W celu zweryfikowania stwierdzonego laboratoryjnie zanieczyszczenia (pozostałości chlorpyryfosu) bezpośrednio u tegoż producenta pobrano (poza harmonogramem) - 1 próbkę ogórków i 1 próbkę marchwi w kierunku pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, oceny organoleptycznej oraz zapleśnienia. Próbki nie były kwestionowane.

W 2021 r. w gospodarstwach rolnych prowadzących głównie produkcję pierwotną owoców miękkich (truskawek, malin, porzeczek, wiśni) prowadzono kontrole sanitarne. Przeprowadzono ogółem 45 kontroli sanitarnych, w tym 7 kontroli sanitarnych w gospodarstwach ujętych w planie działania na rok 2021. Infrastruktura gospodarstw rolnych jak i stan higieniczny nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli wypełniano każdorazowo listę pytań kontrolnych („check listy”) dla produkcji pierwotnej. Drobne spostrzeżenia i sugestie wyjaśniano kontrolowanym na bieżąco. Nie stwierdzono nieprawidłowości w skontrolowanych obszarach dot. przestrzegania higieny podczas zbiorów (GHP), stosowanych zabiegów agrotechnicznych (GAP), posiadanej dokumentacji i prowadzonych zapisów. W kontrolach uwzględniano obostrzenia, nakazy i zakazy w związku ze stanem epidemii wywołanej SARS-CoV-2.

2. Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W roku sprawozdawczym zgodnie z harmonogramem na 2021 r. przeprowadzono ogółem 2 wspólne kontrole sanitarne, które uwzględniały :

- przestrzeganie wymagań sanitarnych,
- stan techniczny pomieszczeń,
- warunki przechowywania,
- wytwarzanie materiałów paszowych (produkcja uboczna)
- dokumentację z zakresu dostaw i GHP, w tym badania właścicielskie.

Nieprawidłowości nie stwierdzono. W zakładach tych są opracowane i stosuje się GHP/GMP oraz wdrożone są systemy HACCP, w których uwzględniony został obszar produkcji pasz.

Uzgodniono listy zakładów znajdujących się pod wspólnym nadzorem zgodnie z zawartym porozumieniem z dnia 16.11.2018 r. pomiędzy Łódzkim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Łódzkim Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej. Listy zakładów zostały zatwierdzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii w Skierniewicach.

W ramach kontroli dot. wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa wieprzowego, a także dziczyzny i produktami z nich otrzymywanymi, aktywnie uczestniczono w nadzorze nad sprzedażą dziczyzny w związku z występowaniem w Polsce kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF). Skontrolowano legalność i źródła pochodzenia mięsa i jego przetworów oraz identyfikowalność i możliwości śledzenia produktów wprowadzanych do obrotu w okresie od 02.01.2021 r. do 31.12.2021 r. Ogółem przeprowadzono 62 kontrole sanitarne (nie przeprowadzano kontroli wspólnych z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej z uwagi na wprowadzenie stanu epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej). Kontrolami objęto zgodnie z zaleceniami GIS targowiskową sprzedaż mięsa wieprzowego i przetworów z mięsa a także z dziczyzny (10 obiektów) oraz zakłady żywienia zbiorowego (22 zakłady), w szczególności oferujących żywność na uroczystości rodzinne i zakłady handlu detalicznego (30 obiektów).

W przywołanym okresie skontrolowano:

- kioski i stoiska z targowiskową sprzedażą przetworów z mięsa wieprzowego – 10,
- zakłady żywienia zbiorowego – 22,
- sklepy, markety – 30.

3. Wspólne kontrole ze Strażą Miejską i Policją

W roku sprawozdawczym 2021 r. przeprowadzono wspólne kontrole/wizytacje z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach oraz z przedstawicielami Straży Miejskiej lub żołnierzami WOT w związku z wprowadzonym stanem epidemii na terenie kraju wywołanym zagrożeniem zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Kontrole/wizytacje przeprowadzono w zakładach branży żywnościowej i kosmetycznej, a także w innych obiektach dostępnych w przestrzeni publicznej. W trakcie wspólnych 124 kontroli oraz 70 wizytacji sprawdzano przestrzeganie zasad reżimu sanitarnego. W przypadku zaobserwowania uchybień, tj. brak maseczek zakrywających całkowicie usta i nos, brak informacji w obiektach przypominających o nakazach i zakazach obowiązujących w stanie

epidemii - stosowano ostrzeżenia i pouczenia. Wobec osób nie przestrzegających obowiązującego prawa policja stosowała karanie mandatowe.

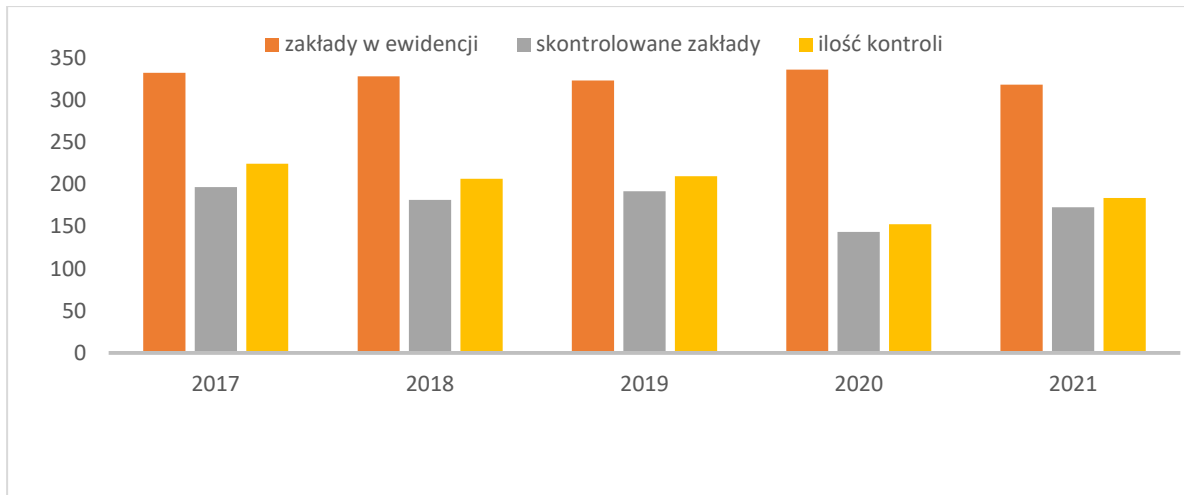
4. Działania p/epidemiczne

W roku sprawozdawczym 2021 r. w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej wywołanym zagrożeniem zakażenia wirusem SARS-CoV-2, w zakładach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach oraz innych obiektach dostępnych w przestrzeni publicznej, prowadzono 499 kontroli i 291 wizytacji w tym część przy współpracy funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach, a także przy wsparciu Straży Miejskiej i żołnierzy WOT. W trakcie kontroli/wizytacji sprawdzano przestrzeganie obostrzeń zakazów i nakazów ustanowionych przepisami prawa oraz zaleceń Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia. Podczas kontroli weryfikowano przestrzeganie zasad reżimu sanitarnego, w tym stosowanie zasad ochrony osobistej tj. zakrywanie ust i nosa, stosowanie rękawiczek jednorazowych, dostępność płynów do mycia i dezynfekcji rąk, zachowywanie dystansu przez klientów, przedsiębiorców, pracowników i wszystkich osób poruszających się w przestrzeni publicznej. Ponadto weryfikowano stopień dostosowania zakładów do nowej sytuacji epidemiologicznej ze szczególnym zwróceniem uwagi na uwzględnienie w dokumentacji systemu HACCP/GHP nowego zagrożenia biologicznego (wirusa SARS-CoV-2). Dodatkowo w przestrzeni publicznej na terenie działania PPIS w Skierniewicach dostępne są liczne plakaty informacyjne i komunikaty, których treść nawiązuje do przestrzegania zasad reżimu sanitarnego np. „Założ maskę, zdezynfekuj ręce”. Pracownicy Sekcji Nadzoru BŻŻiPK czynnie wspierali działania Sekcji Nadzoru Epidemiologicznego m.in. poprzez przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych, wpisywanie danych do rejestrów informatycznych, udzielania informacji petentom w formie infolinii.

VI. STAN SANITARNY ŚRODOWISKA PRACY

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy, zgodnie z ustawą o PIS, nadzoruje warunki higieniczno-sanitarne w zakładach pracy, które kontrolowane są z różną częstotliwością, w zależności od ilości zatrudnianych pracowników i stopnia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe i uciążliwe, w oparciu o analizę ryzyka.

Ryc. Ilość zakładów w ewidencji i prowadzonych w nich kontroli w latach 2017-2021.

W 2021 roku w ewidencji Sekcji Nadzoru Higieny Pracy znajdowało się 319 zakładów pracy. W 173 skontrolowanych zakładach zatrudnionych było ogółem 10434 pracowników.

Podobnie jak w ubiegłych latach, najliczniejszą grupę (185 obiektów) stanowią zakłady zatrudniające do 9 pracowników, a najmniejszą - 9 zakładów zatrudniających ponad 250 pracowników.

W związku z wprowadzeniem na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii zakres kontroli nadzorowych został rozszerzony o obszar dot. zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID – 19. Dodatkowo wizytacjami dotyczącymi przestrzegania reżimu sanitarnego zostały objęte obiekty użyteczności publicznej (w tym handlowe i usługowe) na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego. Przeprowadzono 471 kontroli i wizytacji.

Nadzór bieżący

Podczas prowadzonych kontroli środowiska pracy zwracano uwagę na higieniczne warunki pracy oraz stopień narażenia pracowników na działanie:

- czynników szkodliwych np. substancje i mieszaniny niebezpieczne, w tym rakotwórcze oraz czynniki biologiczne, hałas, zapylenie, mikroklimat gorący i zimny,
- uciążliwych np. oświetlenie, mikroklimat umiarkowany,
- oraz nadzór nad pracami wykonywanymi przy rozbiórkach azbestu.

Poziom narażenia określano m.in. na podstawie oceny ryzyka zawodowego sporządzonego przez właścicieli zakładów przy współudziale pracowników oraz na podstawie wyników badań i pomiarów wykonywanych w środowisku pracy przez laboratoria akredytowane.

W 2021 roku stwierdzono przekroczenie wartości normatywnych w 14 zakładach, tj.:

- Narażenie na ponadnormatywne natężenie dźwięku w 13 zakładach - 484 pracowników.

W tej grupie znajdują się zakłady, w których pracownicy zabezpieczeni są indywidualnymi ochronnikami słuchu z uwagi na brak możliwości zmiany procesu technologicznego pozwalające obniżyć poziom hałasu.

- Narażenie na ponadnormatywne stężenie pyłu w 1 zakładzie - 3 pracowników.

Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze w 10 zakładach produkcyjnych utrzymuje się na podobnym poziomie.

ROK	liczba pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze		
	ogółem	kobiet	mężczyzn
2016	273	70	203
2017	346	133	213
2018	326	125	201
2019	330	131	199
2020 *	30	24	6
2021	362	160	202

Tab. Liczba pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze z podziałem na kobiety i mężczyzn w latach 2016-2021

* Dane z 2020 r. dot. liczby pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze w zakładach skontrolowanych w roku sprawozdawczym. Na podstawie zebranych danych oraz adekwatnie mniejszej ilości przeprowadzonych kontroli w roku 2020 można przypuszczać, że rzeczywiste wartości oscylują na poziomie wskazanym w latach poprzednich.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stan higieniczno-sanitarny w zakładach pracy określa się na poziomie dobrym. Stwierdzone uchybienia i związana z tym konieczność wydania stosownych decyzji nakazujących ich usunięcia wskazują obszary, w których wymagane było podjęcie odpowiednich działań. W roku 2021 w NSHP wydano 11 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych 41 nieprawidłowości, tj.:

- 11 nakazów - dot. przeprowadzenia przez uprawnione laboratoria (które w zakresie usług mają dane czynniki akredytowane) pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w celu ich uaktualnienia,
- 1 nakaz - dot. poinformowania pracowników o aktualnym stopniu istniejących zagrożeń,
- 22 nakazy - dot. poprawy stanu technicznego pomieszczeń,
- 5 nakazów - dot. poprawy warunków socjalno – sanitarnych,
- 1 nakaz - dot. zapewnienia pracownikom miejsca do spożywania posiłków i mycia naczyń,
- 1 nakaz - dot. usunięcia eternitu z dachów pomieszczeń na odpady.

Liczba pracowników którym warunki pracy uległy poprawie

Zmiany organizacyjne i techniczne w 2021 r. spowodowały obniżenie poziomu stężeń i natężeń czynników szkodliwych do wartości dopuszczalnych, co zostało potwierdzone pomiarami środowiska pracy, w tym dotyczące:

- poziomu hałasu dla 10 pracowników,
- natężenia drgań miejscowych dla 4 pracowników,

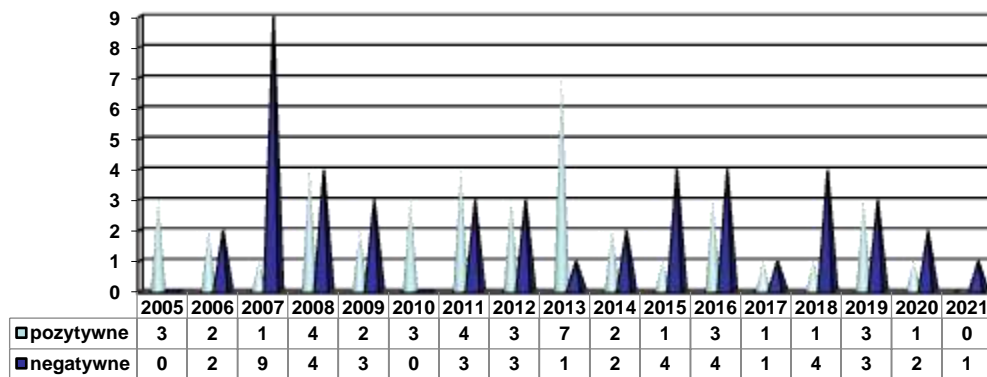
tym samym poprawiono warunki pracy w zakresie narażenia na hałas i drgania miejscowe dla 14 pracowników.

Działania ograniczające narażenie na każdy czynnik szkodliwy powinny w pierwszej kolejności obejmować zmiany techniczne. Jest to niezmiernie trudne ze względu na to, że poziom stężenia lub natężenia czynnika występującego na stanowisku pracy zależy w dużej mierze od procesu technologicznego, którego nie można zastąpić innym, bardziej bezpiecznym, bo taki nie istnieje lub wymaga bardzo wysokich nakładów finansowych. W związku z powyższym, w zakładach pracy wprowadzone są programy naprawcze, których realizowanie pozwala na długofalowe dążenie do obniżenia narażenia do wartości tak niskich, jak to tylko możliwe (zasada ALARA) wprowadzając zmiany organizacyjne (wielozmianowość skracająca czas narażenia danego pracownika) oraz zaopatrzenie

w odpowiednie, atestowane środki ochrony osobistej (np. ochronniki słuchu dobrane do odpowiedniej częstotliwości fal dźwiękowych).

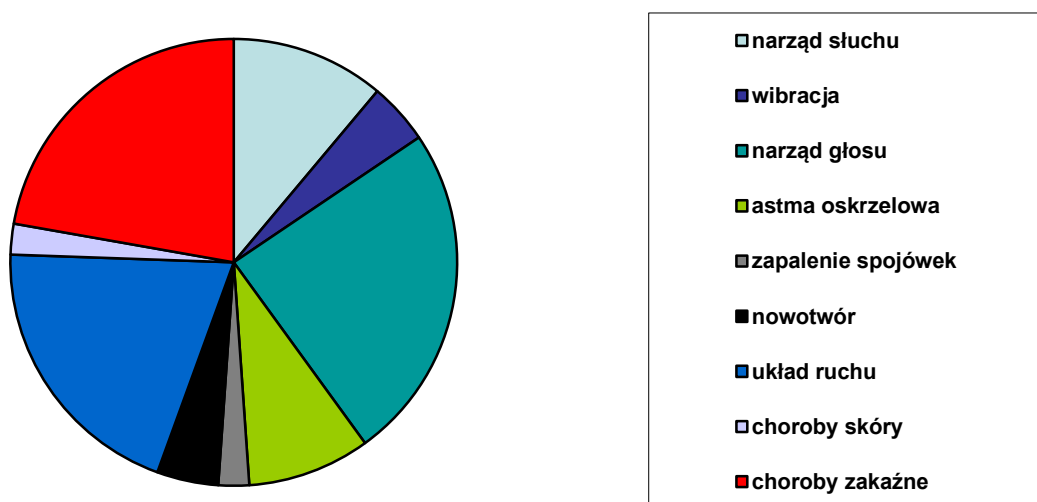
Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

W roku 2021 przeprowadzono 11 wizytacji w celu sporządzenia kart oceny narażenia zawodowego dotyczących podejrzenia choroby zawodowej u pracowników. W wyniku postępowania administracyjnego wydano w 2021 r. jedną decyzję o braku stwierdzenia choroby zawodowej dot. choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym. Poniższy wykres obrazuje skalę zjawiska na przestrzeni 16 lat.

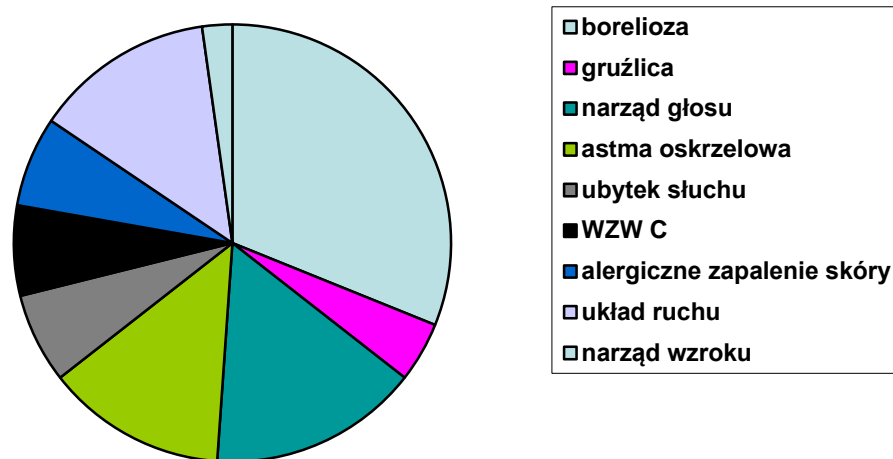

Ryc. Decyzje dotyczące chorób zawodowych w latach 2005-2021

Rozkład chorób zawodowych rozpatrywanych w latach 2004 – 2021 według wykazu ujętego w rozporządzeniu przedstawiono na poniższych diagramach:

Wyk. Choroby zawodowe - decyzje negatywne w latach 2004 - 2021

Wyk. Choroby zawodowe – decyzje pozytywne w latach 2004-2021

Kontrole tematyczne

Kontynuując nadzór wynikający z ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest PPIS w Skierniewicach otrzymał w 2021 r. 6 powiadomień o zbieraniu i transporcie azbestu z terenu miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego. Firmy, które zajmowały się usuwaniem azbestu mają siedziby poza terenem nadzorowanym przez PPIS w Skierniewicach. Podczas czterech przeprowadzonych wizji lokalnych dot. wytypowanych firm stwierdzono, że podczas demontażu pokrycia dachowego pracownicy byli odpowiednio zabezpieczeni, a azbestowe pokrycia dachowe były pakowane w folie i oznakowane zgodnie z przepisami. Ponadto skontrolowano jeden zakład, zarejestrowany na terenie powiatu, który prowadzi usuwanie azbestowych pokryć dachowych poza terenem nadzorowanym, dokumentację prowadził poprawnie. W żadnym zakładzie nie stwierdzono uchybień.

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy wykonała 3 kontrole w zakładach pogrzebowych, które nie wykonują sekcji zwłok. Jeden z tych zakładów zajmuje się przygotowaniem zwłok do pochówku. Nie stwierdzono nieprawidłowości wynikających z zakresu kontroli HP.

Inne kontrole

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy realizuje zadania wpisane w ustawę o PIS dot. substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych, środków ochrony roślin, detergentów, prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3, nikotyny oraz środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

- W ramach unijnego programu REF-9 mającym na celu sprawdzenie stopnia przestrzegania wymogów REACH dotyczących zezwoleń w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji wpisanych do załącznika XIV (o działaniu rakotwórczym

i mutagennym lub produkowane i stosowane w dużych ilościach). PPIS w Skierniewicach analizował występowanie tychże na terenie podległym. Nie stwierdzono istnienia podmiotów (producentów, importerów, dalszych użytkowników), które podlegają tym regulacjom prawnym.

- Podczas kontroli w zakładach prowadzących obrót chemikaliami lub ich stosowanie, w tym produktami biobójczymi (środkami dezynfekcyjnymi), nie stwierdzono uchybień. Kontrolowany asortyment produktów w opakowaniach zbiorczych i jednostkowych był właściwie oznakowany i posiadał poprawnie sporządzone karty charakterystyk.
- Kontrolowano w zakładach pracy formę realizacji ustawy antynikotynowej, warunki stworzone pracownikom palącym papierosy. Pracodawcy preferują niepalących, w ogromnej większości zakładów obowiązuje zakaz palenia. W niewielu zakładach istnieją miejsca wyznaczone na terenie poza budynkiem, w nielicznych stworzone są przepisowe palarnie. Wszystkie kontrolowane obiekty miały oznaczenia zgodne z przepisami (znak „zakazu” z symbolami papierosów tradycyjnego oraz elektronicznego).
- Prowadzony jest monitoring w trybie dziennym przypadków zatruc wymagających hospitalizacji oraz zgonów spowodowanych zażyciem „dopalaczy”. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii jednostki służby zdrowia zobowiązane są do przesyłania takich informacji. W 2021 r. nie zgłoszono takich zdarzeń.
- W 2021 roku przeprowadzono 471 kontroli i wizytacji, również w ramach współpracy z Komendą Miejską Policji, które były związane z przestrzeganiem ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu pandemii w obiektach użyteczności publicznej i zakładach na terenie Skierniewic i powiatu. Wydawano pouczenia w zakresie przestrzegania obostrzeń higieniczno-sanitarnych i zaopatrzenia punktów handlowo-usługowych w środki dezynfekcyjne. Nie stwierdzono uchybień wpływających niekorzystnie na stan zdrowia i życia ludności.

Promocja zdrowia

Główne tematy promocyjne realizowane w 2021 r. przez HP dotyczyły zachowań zdrowotnych ludzi w okresie pandemii, działań p/epidemicznych w zakładach pracy i obiektach użyteczności publicznej w związku z wprowadzonymi ograniczeniami, nakazami i zakazami oraz zasadami postępowania podczas kwarantanny lub izolacji.

Ponadto w zakładach pracy:

- ✓ propagowano akcję „Szkoła czasu na patoklimaty” przekazując plakat opracowany przez pracowników Oświaty Zdrowotnej PSSE w Skierniewicach dotyczący zapobieganiu nałogom,
- ✓ uczestniczono w kampanii informacyjnej prowadzonej we wszystkich państwach Unii Europejskiej w latach 2020-2022 pt. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową” poprzez udostępnianie broszury.

VII. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2021 r. objęto nadzorem bieżącym i zapobiegawczym 181 placówek, w tym 129 to placówki stałe, a 52 sezonowe.

Z uwagi na trwający stan epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i wprowadzone ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz dodatkowe zadania do realizacji dla pracowników Inspekcji Sanitarnej w związku z COVID-19, kontrole kompleksowe i tematyczne wykonano w 63 placówkach stałych i 18 obiektach sezonowych.

Ponadto uczestniczono w 8 odbiorach sanitarno-technicznych wspólnie z Sekcją Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego.

Karania mandatowego nie stosowano. W roku sprawozdawczym wydano:

- **4 decyzje merytoryczne** (1 decyzję zarządzającą, 2 decyzje zmieniające termin i 1 odmawiającą przesunięcia terminu),
- oraz **1 decyzję finansową**.

W 2021 roku wyegzekwowano wykonanie zaleceń zawartych w 2 decyzjach z lat ubiegłych w zakresie remontu podłóg w Przedszkolu Nr 1 w Skierniewicach i Szkole Podstawowej Nr 4 w Skierniewicach.

Wydano 11 zaleceń pokontrolnych, które już zostały wyegzekwowane.

Wybuch epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 w marcu 2020 r. spowodował ograniczenia w funkcjonowaniu placówek oświatowych. W nowej rzeczywistości wykreowanej przez epidemię najważniejsza była realizacja dwóch celów: powstrzymanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej oraz realizacja podstawy programowej.

Powrót dzieci do szkół zwiększył ryzyko rozprzestrzeniania się choroby, a mimo starań jednostek systemu oświaty zachowanie bezpiecznego dystansu społecznego było trudne do realizacji. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach wydał 298 pozytywnych opinii dotyczących zawieszenia zajęć stacjonarnych (w tym od września 2021 r.- 266).

W 2021 r. przeprowadzono 82 kontrole (również wspólne z funkcjonariuszami KMP w Skierniewicach) dotyczące przestrzegania wytycznych *Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji Narodowej* i określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii zawartych w rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w placówkach stałych i sezonowych.

Rozpatrzono 7 interwencji dotyczących nieprzestrzegania reżimu sanitarnego podczas epidemii. W jednej placówce stwierdzono prowadzenie zajęć w formie stacjonarnej podczas wprowadzonych przez Ministra Edukacji i Nauki ograniczeń w tym zakresie.

Pouczenia i rekomendacje dotyczyły głównie nakazu wprowadzenia obowiązku zakrywania ust i nosa maseczką w przestrzeniach wspólnych placówek.

Nadzór nad warunkami sanitarno - higienicznymi i technicznymi w placówkach

Nie stwierdzono placówek oświatowo-wychowawczych działających w budynkach nieprzystosowanych.

Nie stwierdzono placówek w złym stanie higieniczno-sanitarnym lub wymagających kompleksowego remontu.

W 2021 r. niezadowolający stan techniczny nawierzchni boiska stwierdzono w 1 placówce (Szkoła Podstawowa Nr 7 w Skierniewicach). W związku z tym wydano decyzję administracyjną dotyczącą doprowadzenia nawierzchni boiska do należytego stanu sanitarno-technicznego.

Obecnie na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach niezadowolający stan techniczny (związany z pracami stanowiącymi bieżącą konserwację pomieszczeń) dotyczy 4 placówek: **Szkoła Podstawowa Nr 2** w Skierniewicach, ul. Kilińskiego 9, **Szkoła Podstawowa Nr 4** w Skierniewicach, ul. Szarych Szeregów 6, **ZSzZ Nr 1** w Skierniewicach, **ZSzZ Nr 2** w Skierniewicach.

Dzieci i młodzież na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w placówkach oświatowo-wychowawczych mają dostęp do ciepłej wody i korzystają z ustępów zlokalizowanych wewnątrz budynków szkolnych. Wszystkim też zapewniono środki

Fot. Pomieszczenie sanitarne w Przedszkolu w Lipcach Reymontowskich.

do utrzymania higieny osobistej: papier toaletowy, mydło w płynie, oraz ręczniki papierowe do rąk (również w przedszkolach ręczniki wielokrotnego użytku zostały zastąpione jednorazowymi).

Wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze posiadają kanalizację i zaopatrują się w wodę z wodociągów sieciowych.

Niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej stwierdzono w 2 placówkach i dotyczyły one braku ciepłej wody przy kilku umywalkach. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na maksymalną temperaturę wody przy umywalkach i instalacjach prysznicowych. W 1 przedszkolu i 1 szkole podstawowej aby zapobiec poparzeniu dzieci wydano zalecenia w tym zakresie, ponieważ temperatura wody przekraczała 43°C.

Ponadnormatywną liczbą uczniów na urządzenie ustępowe stwierdzono w 3 szkołach podstawowych i dotyczy ona zbyt małej ilości oczek i pisuarów oraz umywarek dla chłopców.

Niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej dotyczą jednej placówki miejskiej, gdzie stwierdzono zły stan techniczny pomieszczeń sanitarno-higienicznych i urządzeń sanitarnych w jednym segmencie szkoły oraz w przebieralniach uczniów przy bloku sportowym. Decyzja administracyjna (z lat ubiegłych) dotycząca w/w uchybień nie została wykonana w 2021 r.

Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

W 2021 roku analizy rozkładów zajęć nie były przeprowadzane z uwagi na trwający stan epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i pracę placówek w reżimie sanitarnym.

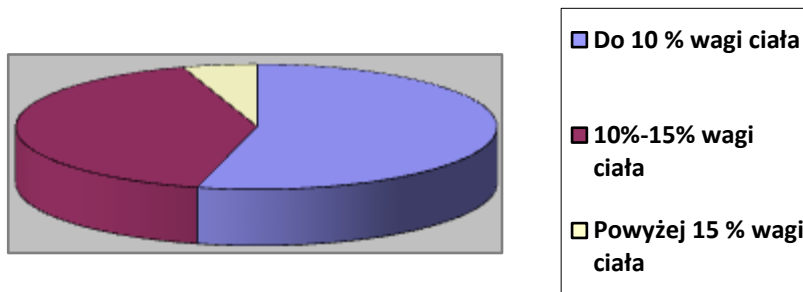
W wytycznych przeciwepidemicznych MEiN, MZ i GIS dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych główny nacisk położony został na dystans zarówno pomiędzy uczniami, jak również pomiędzy oddziałami. Rozkłady zajęć zostały w wielu placówkach zmienione, pozostawiono w tym względzie decyzyjność i autonomię dyrektorom szkół, którzy najlepiej znają i rozumieją wszystkie uwarunkowania swojej placówki.

Pomiary dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków nie były wykonywane. Kontrole Inspekcji Sanitarnej podczas stanu epidemii były ograniczone do niezbędnego minimum, z zachowaniem min. dystansu społecznego w stosunku do uczniów i pracowników placówek oświatowych.

Wszyscy uczniowie z 35 skontrolowanych szkół podstawowych i ponadpodstawowych mają możliwość pozostawiania w szkole podręczników i przyborów szkolnych (zgodnie z rozporządzeniem MEN). 10 placówek zapewniło uczniom indywidualne

szafki ze skrytkami, w pozostałych placówkach są to wydzielone miejsca w salach lekcyjnych.

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Skierniewicach wykonali w Szkole Podstawowej w Lipcach Reymontowskich ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Ważenie tornistrów wykonano w 12 oddziałach i objęto nim 171 uczniów. Tornistry o wadze do 10 % masy ciała posiadało 54% uczniów. W przedziale 10%-15% wagi tornistra w stosunku do ciężaru ciała posiadało 41% badanych, a najcięższe obciążenie wagą tornistra stwierdzono u 5 % uczniów. Gmina Lipce Reymontowskie dla uczniów Szkoły Podstawowej w Lipcach Reymontowskich zakupiła indywidualne szafki ze skrytkami.

Wyk. Obciążenie uczniów SP w Lipcach Reymontowskich ciężarem plecaków.

W 2021 r. wykonano analizę posiadania przez szkoły i placówki certyfikatów na meble, urządzenia i sprzęt sportowy zakupione po 1997 r. **na podstawie 45 skontrolowanych placówek** (28 szkół podstawowych, 17 przedszkoli).

Wszystkie skontrolowane przedszkola, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego oraz szkoły podstawowe posiadają 100% mebli zakupionych po 1997r i są one z certyfikatami.

Wśród 22 szkół podstawowych 15 posiada wszystkie meble z certyfikatami. Ławkami i krzesłami, które w 50 % posiadają wymaganą dokumentację dysponuje 6 placówek, a 1 placówka sukcesywnie wymienia stare wyposażenie na nowe.

Wszystkie skontrolowane przedszkola posiadają sprzęt sportowy zlokalizowany na placach zabaw zakupiony po 1997 roku.

100 % sprzętu sportowego z wymaganymi atestami i certyfikatami posiada 9 szkół podstawowych i 3 zespoły.

Pozostałe placówki sukcesywnie wymieniają, bądź uzupełniają istniejącą bazę sprzętu sportowego o nowe urządzenia posiadające wymaganą dokumentację.

Wszystkie placówki oświatowe, opiekuńcze, wychowawcze i pomocy społecznej umożliwiają swoim podopiecznym spędzanie czasu wolnego na świeżym powietrzu. Tereny rekreacyjne i sportowe są ogrodzone, a piaskownice na placach zabaw prawidłowo zabezpieczone przed zanieczyszczeniami.

Fot. Plac zabaw Przedszkole Nr 1 w Skierniewicach.

W 3 przypadkach wydano zalecenia pokontrolne dotyczące: przytwierdzenia do podłoża bramek na boiskach, doprowadzenia do należytego stanu technicznego piaskownic i sprzętu sportowego, przedstawienia protokołu z przeglądu technicznego placu zabaw. Niezadawalający stan techniczny nawierzchni boiska stwierdzono w 1 placówce (Szkoła Podstawowa Nr 7 w Skierniewicach). W związku z tym wydano decyzję administracyjną dotyczącą doprowadzenia nawierzchni boiska do należytego stanu sanitarno-technicznego.

Posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego analizowano w 35 placówkach oświaty i stwierdzono, że 23 szkoły podstawowe i 4 zespoły szkół posiadają wystarczające warunki do prowadzenia tego typu zajęć – tzn. mają one sale gimnastyczne i boisko szkolne. W 7 są niewystarczające i to są te placówki, które posiadają albo salę gimnastyczną/rekreacyjną zastępczą albo boisko szkolne.

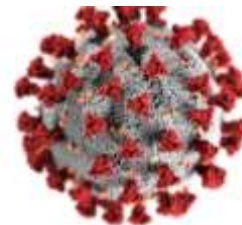
Fot. Hala sportowa w Sierakowicach Prawych (www.radiolodz.pl)

Uczniowie z 17 szkół korzystają również z infrastruktury do zajęć wychowania fizycznego poza placówką w pobliskich halach sportowych, szkolnych lub gminnych salach gimnastycznych oraz na basenie. „ORLIKI” w godzinach zajęć szkolnych zawsze są do dyspozycji szkół na terenie.

Edukacja i sport to doskonałe połączenie, które gwarantuje dzieciom rozwój i sprzyja aktywności fizycznej, dlatego też w Gminie Skierniewice została oddana do użytku

nowoczesna hala sportowa, która będzie służyć m.in. uczniom i nauczycielom Szkoły Podstawowej w Sierakowicach Prawych. Podobny obiekt powstaje również przy Szkole Podstawowej w Michowicach.

W 2021 roku placówki resortu oświaty pracowały nadal w reżimie sanitarnym. W trosce o wspólne bezpieczeństwo zdrowotne, podczas każdej kontroli promowano zasady bezpiecznego postępowania w celu zapobiegania zarażeniom wirusem SARS-Cov-2 i zachorowaniom na Covid-19. Pouczano

i apelowano o przestrzeganie wytycznych MEiN, MZ i GIS i stosowania się do zaleceń służb sanitarnych w zakresie dystansu społecznego, zasad higieny i środków ochrony indywidualnej. Ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną w przypadkach, gdy mogło być zagrożone zdrowie uczniów zawieszano zajęcia w poszczególnych oddziałach lub całych placówkach lub przechodzono na tryb zdalny nauczania.

Fot. Obóz harcerski SHK ZAWISZA FSE Las Głuchowski Oddział Leśny 204

Placówki wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży

W 2021 roku placówki wypoczynku zimowego i letniego funkcjonowały w reżimie sanitarnym.

Podobnie jak w latach poprzednich dominowały formy wypoczynku w miejscu zamieszkania – głównie w szkołach będących pod stałym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Łącznie zorganizowano 52 turnusy wypoczynkowe. Skontrolowano każdego organizatora wypoczynku i każdy obiekt. Wykonano 18 kontroli.

Podczas trwania ferii zimowych i letnich nie stwierdzono wypadków i urazów. Zachorowań i zatruc pokarmowych nie odnotowano. W żadnej z placówek nie stwierdzono zaniedbań w zakresie porządku i czystości, oraz nieprzestrzegania reżimu sanitarnego. Informacje o liczbie i formie organizacyjnej pozyskiwano z bazy internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Podsumowanie

Od prawie dwóch lat placówki resortu oświaty zmagają się z pracą podczas trwania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii. Podczas kolejnych fal zakażeń koronawirusem funkcjonowały one w reżimie sanitarnym z czasowymi ograniczeniami wprowadzonymi przez Ministra Edukacji Narodowej. Ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną w przypadkach, gdy mogło być zagrożone zdrowie uczniów zawieszano zajęcia w poszczególnych oddziałach lub całych placówkach lub przechodzono na tryb zdalny nauczania.

Fot. Klub Malucha w Godzianowie (www.godzianow.pl)

Pomimo pogarszającej się sytuacji finansowej samorządów ze względu na epidemię COVID-19, w Mieście Skierniewice udało się zrealizować zalecenia zawarte w 2 decyzjach administracyjnych z lat poprzednich (remont podłogi w sali judo w szkole podstawowej i remont 5 podłóg w przedszkolu).

Duże inwestycje, które wpłyną na polepszenie warunków pracy i nauki oraz bezpieczeństwa dzieci i nauczycieli zostały zrealizowane również w placówkach oświatowych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego:

- **Skierniewice** (adaptacja pomieszczeń na 2 punkty przedszkolne w Sierakowicach Prawych, oddanie do użytku hali sportowej w Sierakowicach Prawych, zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Dębowej Górze);
- **Maków** (remont Szkół Podstawowych w Makowie, Pszczonowie, Dąbrowicach);
- **Lipce Reymontowskie** (nowy budynek Przedszkola w Lipcach Reymontowskich w technologii pasywnej);
- **Godzianów** (remont przedszkola i powstanie Klubu Malucha);
- **Głuchów** (remont Szkoły Podstawowej).

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Stanowisko ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w strukturze Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma za zadanie prowadzić działania zmierzające do zapobiegania możliwości powstawania zagrożeń bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na etapie sporządzania dokumentacji nowych i modernizowanych obiektów, służących pracy i przebywaniu ludzi oraz na etapie dopuszczania tych obiektów do użytkowania.

Do merytorycznych zadań zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy:

- uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy do planów zagospodarowania przestrzennego,
- zgłaszanie wniosków do planów, na etapie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięć w ramach decyzji środowiskowej, zgodnie z prawem ochrony środowiska oraz ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko,
- wydawanie opinii dotyczących zapytania o potrzebę sporządzania raportu oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięcia przed uzyskaniem pozwolenia na budowę,
- wydawanie opinii dotyczących zamierzonych inwestycji na etapie projektowania,
- wydawanie opinii dotyczących zrealizowanych inwestycji rolniczych w gospodarstwach rolnych, które skorzystały z funduszy unijnych, w ramach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- dokonywanie kontroli w związku z dopuszczeniem obiektów do użytkowania.

Wyżej wymienione zadania dokonywane są w kontekście otrzymywanych dokumentów planistycznych, dokumentacji projektowych, dokumentacji o przedsięwzięciach przed wydaniem decyzji środowiskowych otrzymywanych do opiniowania, oraz jakości i rodzaju odbieranych i przekazywanych do użytkowania obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, produkcyjnych, żywieniowych, ochrony zdrowia, oświaty i innych.

Dla inwestycji należących do kategorii mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu może być wymagane, uzgodniono warunki realizacji w 2 przypadkach. Wydawane opinie zawierały uwagi dotyczące warunków realizacji przedsięwzięcia, których celem było określenie odpowiednich standardów dotyczących np. użycia sprzętu budowlanego na etapie realizacji inwestycji oraz zastosowania rozwiązań minimalizujących wpływ inwestycji na otoczenie oraz zdrowie i życie ludzi.

Opinie te dotyczyły przedsięwzięć:

- modernizacji zakładu produkcji mączki z krwi i z produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego zlokalizowanego w miejscowości Pszczonów gmina Maków
- budowa zakładu produkcji kompostu i polepszacza glebowego w Chrzczonowicach gmina Kowiesy.

W 2021 r. wydano 30 opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w których odstąpiono od potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko. W głównej mierze opinie te dotyczyły inwestycji polegających na budowie i rozbudowie między innymi dróg gminnych, rozbudowy obiektów przemysłowych, budowy farm fotowoltaicznych, budowy studni głębinowych, budowy budynków mieszkalnych wielorodzinnych. W opiniach zwracano uwagę zwłaszcza na ochronę ludzi i miejsc ich przebywania, ograniczenie uciążliwości hałasowej oraz emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza.

Opinie wydano między innymi dla następujących przedsięwzięć:

- droga gminna w miejscowości Michowice gm. Głuchów;
- droga gminna w miejscowości Złota gm. Głuchów;
- droga powiatowa w miejscowości Słupia gm. Słupia;
- farma fotowoltaiczna o mocy 1MW, 2,5 MW, 1,5 MW, 1 MW, 13 MW w miejscowości Wola Pękoszewska gm. Kowiesy;
- farma fotowoltaiczna o mocy 1 MW i 2 MW w miejscowości Dąbrowice gm. Maków;
- farma fotowoltaiczna o mocy 2 MW, 2 MW, 4 MW, 1 MW w miejscowości Wola Makowska gm. Maków;
- farma fotowoltaiczna o mocy 9 MW w miejscowości Nowy Dwór Parcela gm. Nowy Kawęczyn;
- farma fotowoltaiczna o mocy 60 MW i 6 MW w miejscowości Jasionna gm. Bolimów;
- farma fotowoltaiczna o mocy 2 MW w miejscowości Nowy Dwór gm. Nowy Kawęczyn;
- farma fotowoltaiczna o mocy 1,2 MW w miejscowości Rawiczów gm. Nowy Kawęczyn;

- farma fotowoltaiczna o mocy 12 MW w miejscowości Humin gm. Bolimów,
- farma fotowoltaiczna o mocy 1 MW w miejscowości Ziąbki gm. Bolimów;
- stacja odparowania gazu ziemnego LNG w OSM Skierniewice;
- studnia głębinowa w miejscowości Michowice gm. Głuchów;
- warsztat samochodowy z lakiernią w miejscowości Maków gm. Maków;
- zespół budynków wielorodzinnych z garażem podziemnym w Skierniewicach;
- modernizacja stacji zagęszczania i odwadniania osadów – oczyszczalni ścieków w Mokrej Prawej gm. Skierniewice;
- studnia głębinowa w miejscowości Doleck gm. Nowy Kawęczyn.

W roku 2021 wydano 2 opinie co do konieczności potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w których uznano za zasadne sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko.

Opinie dotyczyły:

- budowy biometanowni rolniczej w miejscowości Bolimów gm. Bolimów,
- budowy budynku obory o obsadzie 186,5 DJP w miejscowości Bolimów gm. Bolimów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach w 2021 r. w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczącej uzgodnienia stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wydał 25 opinii.

W 2021 r. wydane zostały 2 opinie dotyczące projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ponadto wydano 31 opinii dotyczących projektów planów zagospodarowania przestrzennego, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Planowanie przestrzenne jest ważnym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia mieszkańców. Umożliwia ono właściwe lokalizowanie obszarów dla rozwoju przemysłu i usług uciążliwych w stosunku do terenów tzw. chronionych, przeznaczonych na tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny o funkcjach rekreacyjnych, usług zdrowia, usług oświaty itp. Istotne znaczenie ma również lokalizacja dróg komunikacyjnych związanych z w/w funkcjami. W chwili obecnej często zagospodarowanie terenów odbywa się zgodnie z wolą potencjalnych inwestorów. W wydawanych opiniach kładzie się szczególny nacisk na to, by uciążliwości wynikające z charakteru prowadzonej działalności nie wykrczały poza teren do

którego właściciel posiada tytuł prawny. Zapisy planów określają dla poszczególnych obszarów sposoby ich zagospodarowania, warunki ich zabudowy, zasady obsługi technicznej i komunikacyjnej, ustalają zakazy i nakazy gwarantujące ich prawidłowe funkcjonowanie w celu ochrony i zabezpieczenia środowiska naturalnego w którym żyją ludzie. Sprawdzeniem prawidłowości zapisów planu jest sporządzanie prognozy, która ma za zadanie określenie skutków wpływu ustaleń planu na środowisko, zdrowie i życie ludzi.

W 2021 r. w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydanych zostało 17 opinii, dotyczących dokumentacji projektowych. Przy opiniowaniu dokumentacji projektowych szczególna uwaga zwracana była na warunki techniczno-użytkowe, między innymi prawidłowy układ funkcjonalny, właściwą technologię, właściwe wyposażenie zgodne z charakterem obiektu, prawidłowo zaprojektowaną wentylację, klimatyzację, ogrzewanie pomieszczeń, instalację wodno-kanalizacyjną, rozwiązania likwidujące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych, zgodność z wymaganiami przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przeprowadzonych zostało 30 kontroli w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych, w tym 25 kontroli wynikających z art. 56 Ustawy prawo budowlane. W ramach tych czynności dokonywano szczegółowego przeglądu obiektu i jego otoczenia, pod kątem zgodności z dokumentacją projektową oraz pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych. Ponadto sprawdzane było również czy zastosowane materiały budowlane wykończeniowe posiadają właściwe dla danego rodzaju pomieszczeń atesty higieniczne oraz czy posiadają protokoły sprawdzeń prawidłowego działania wentylacji (grawitacyjnej, mechanicznej), a także czy posiadają wyniki właściwej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zaobserwowano, że nowe obiekty użyteczności publicznej dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez wykonywanie wind, podjazdów i odpowiednich toalet. Wykończenie oraz wyposażenie specjalistyczne w urządzenia nowych obiektów przedstawia coraz wyższy standard.

Do użytkowania dopuszczono ważne dla samorządów gminnych obiekty, między innymi:

- parking miejski przy ul. Jagiellońskiej w Skierniewicach;
- budynek Regionalnego Centrum Bioróżnorodności Ogrodniczej w Skierniewicach;
- budynek Centrum Przetwórstwa Produktów Ogrodniczych w Skierniewicach;
- rozbudowa budynku produkcyjnego o część magazynową MIROPASZ w Pszczonowie gm. Maków;
- pomieszczenia placówki dziennego wsparcia dla dzieci i młodzieży w Skierniewicach;
- pomieszczenia dla słuchaczy szkół policealnych „ŻAK” w Skierniewicach;

- budynek OSP ze świetlicą wiejską w miejscowości Rzędków gmina Nowy Kawęczyn;
- Centrum Farmaceutyczne Apteka Słoneczna w Skierniewicach;
- punkt apteczny w Kowiesach gm. Kowiesy;
- punkt apteczny w Nowym Kawęczynie gm. Nowy Kawęczyn;
- budynek Urzędu Gminy w Makowie gm. Maków;
- budynek handlowo-usługowy „DINO” w miejscowości Bolimów gm. Bolimów;
- budynek handlowo-usługowy „DINO” w miejscowości Miedniewice gm. Skierniewice;
- budynek usługowo-biurowy w miejscowości Dębowa Góra gmina Skierniewice;
- budynek biurowy w Skierniewicach;
- budynek Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach;
- Przedszkole Publiczne w Lipcach Reymontowskich gm. Lipce Reymontowskie;
- Punkty Przedszkolne nr 1 i nr 2 w Sierakowicach Prawych gm. Skierniewice,
- budynek usługowy z funkcją biurową w Sierakowicach Prawych gm. Skierniewice,
- oddział przedszkolny dla Przedszkola w Godzianowie gm. Godzianów,
- budynek usługowy – stomatologia w Skierniewicach,
- Punkt Przedszkolny „Garnizonki” Fundacja „TROSKA” w Skierniewicach,
- Przedszkole nr 4 w Skierniewicach,
- hala sportowa Sierakowice Prawe gm. Skierniewice;
- budynek usługowy w Skierniewicach.

W 2021 r. wydano 3 opinie dotyczące warunków bezpieczeństwa i higieny w placówkach oświatowych: punktach przedszkolnych i żłobkach. W związku z działaniami przeciwepidemicznymi zwracano szczególną uwagę na bezpieczne warunki przebywania w placówce.

W 2021 r. zapobiegawczy nadzór sanitarny wydał 1 opinię dotyczącą zrealizowanych inwestycji rolniczych polegających na rozbudowie budynku magazynu opakowań brudnych, budowie magazynu chłodni z instalacją chłodniczą komory chłodni pieczarek, budowie oczyszczalni ścieków, montażem linii do pakowania i krojenia pieczarek, montażu przemysłowej automatycznej myjni pojemników z jednostką suszącą w Spółdzielni Producentów Grzybów Jadalnych w miejscowości Maków gm. Maków, w ramach wsparcia finansowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w 2021 r. wydał 2 decyzje administracyjne dotyczące:

- spełnienia wymagań sanitarno-lokalowych dla placówki wsparcia dziennego dzieci i młodzieży, funkcjonującej przy Zarządzie Miejskim PKPS w Skierniewicach,

- wyrażenia zgody na usytuowanie czterech wyrzutni powietrza dla wentylacji mechanicznej bytowej oraz wentylacji oddymiającej (awaryjnej) na wypadek pożaru, jednokondygnacyjnego garażu podziemnego, na poziomie terenu dla projektowanych czterech budynków wielorodzinnych z usługami i garażem.

W związku z sytuacją związaną z pandemią COVID-19, pracownicy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku 2021, oprócz zadań wynikających z ich działalności, dodatkowo brali udział w pracach sekcji nadzoru epidemiologicznego, związanych z zapobieganiem szerzenia się zakażeń, a także brali udział w kontrolach sanitarnych w zakresie przestrzegania przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii.

Podsumowanie

W ramach działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w miarę możliwości eliminuje się nieprawidłowości, które mogą mieć niekorzystny wpływ oraz stwarzać zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi na różnych etapach inwestycyjnych.

Należy stwierdzić, że stan sanitarno-higieniczny i rozwój infrastruktury miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego ulega z każdym rokiem poprawie. Dowodem tego są planowane przedsięwzięcia wpływające na ich rozwój, a Inspekcja Sanitarna odgrywa istotną rolę w czuwaniu nad prawidłowością funkcjonowania tych inwestycji na podległym terenie.

IX. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność w zakresie **Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia (OZiPZ)** prowadzona była w oparciu o zapisy Art. 6 Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i polegała na aktywizacji środowiska szkolnego oraz społeczności lokalnej. Działania miały na celu upowszechnianie wiedzy wpływającej na ograniczanie bądź eliminację czynników, które szkodzą zdrowiu, poprzez modelowanie postaw na rzecz zdrowia, promowanie zdrowego stylu życia oraz kształtowanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.

W 2021 r. w ramach działań programowych, pracownicy sekcji OZiPZ koordynowali 11 programów edukacyjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej, skierowanych do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Programy te obejmowały zakres profilaktyki palenia tytoniu, zażywania narkotyków, dopalaczy, promocji prawidłowego odżywiania i zdrowego stylu życia jak również profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby (WZW), czerniaka i raka szyjki macicy. Działaniami objęto 3723 uczestników z 31 placówek oświatowych, mieszczących się na nadzorowanym terenie, które podjęły współpracę z OZiPZ. Większość tych placówek realizowała po kilka programów edukacyjnych z oferty skierowanej przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Ponadto do działań programowych sekcji w roku 2021 należała również realizacja celów Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, skierowanego do ogółu społeczeństwa.

1. Zestawienie działań programowych za rok 2021:

Program	Opis programu	Adresaci	Liczba odbiorców
1.,,Czyste ręce mamy i o zdrowie dbamy”	Lokalny program edukacyjny dla dzieci przedszkolnych, obejmujący tematykę i naukę dokładnego mycia rąk mający na celu zwrócenie uwagi na to jak duże znaczenie ma higiena rąk w działaniach zapobiegawczych rozprzestrzenianiu się zakażeń	Dzieci w wieku przedszkolnym	10 przedszkoli 459 dzieci
2.,,Czyste powietrze wokół nas”	Program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat i rodziców. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.	Dzieci w wieku 5-6 lat	5 przedszkoli 354 dzieci

3.,„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	Program skierowany do dzieci przedszkolnych w wieku 5-6 lat, zawierający treści dotyczące zdrowego żywienia i żywności ekologicznej. Dzieci mają szansę nauczyć się skąd się biorą produkty ekologiczne dlatego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny.	Dzieci w wieku 5-6 lat	4 przedszkola 173 dzieci
4.,„Bieg po zdrowie”	Program edukacji antynikotynowej realizowany w klasach 4 szkół podstawowych.....	Uczniowie szkół podstawowych	13 szkół 336 uczniów
5.,„Trzymaj Formę”	Program skierowany do uczniów klas 5-8 szkół podstawowych, którego celem jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej, poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz zdobycie wiedzy konsumenckiej.	Uczniowie szkół podstawowych i ich opiekunowie	6 szkół 489 uczestników
6.,„Dopalaczom mówimy STOP- wybieramy zdrowie!”	Program skierowany do uczniów klas 7-8 szkół podstawowych i ich rodziców, którego głównym celem jest zapobieganie używaniu środków psychoaktywnych oraz kształtowanie bezpiecznych zachowań zdrowotnych wśród młodzieży szkolnej.	Uczniowie szkół podstawowych i ich opiekunowie	11 szkół 874 uczniów
7.,„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	Program edukacyjny realizowany w szkołach ponadpodstawowych. Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych, związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.	Młodzież szkół średnich	2 szkoły 192 uczniów
8.,„Podstępne WZW”	Program edukacyjny przeznaczony jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Jest on odpowiedzią na wciąż pojawiające się przypadki zakażeń wirusowym zapaleniem wątroby typu B (HBV) i wirusowym zapaleniem wątroby typu C (HCV).	Młodzież szkół średnich	3 szkoły 354 uczniów
9.,„Znamię! Znam je?”	Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, obejmujący tematykę profilaktyki raka skóry - czerniaka.	Uczniowie szkół średnich	2 szkoły 289 uczniów
10.,„Wybierz życie. Pierwszy krok”	Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń wirusem HPV.	Uczniowie szkół średnich	3 szkoły 262 uczniów
11. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS	<p>1. Umieszczenie na profilu społecznościowym Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Skierniewicach (PSSE Sk-ce) - Facebooku (Fb) informacji tekstowej i grafiki dotyczącej kampanii Krajowego Centrum ds. AIDS pt. „Czy wiesz, że...”.</p> <p>2. Umieszczenie na stronie internetowej PSSE Sk-ce oraz na Fb informacji tekstowej i grafiki dot. konkursu organizowanego przez Krajowe Centrum ds. AIDS, pt. „Komiks kontra AIDS 2021”. Rozesłanie informacji do szkół średnich.</p> <p>3. Umieszczenie na stronie internetowej PSSE Sk-ce i na profilu Fb informacji tekstowej i grafiki dot. Europejskiego Tygodnia Testowania w Kierunku HIV.</p> <p>4. Rozdawnictwo ulotek, broszur na stoisku oświatowym PSSE Sk-ce podczas 44. Święta Kwiatów, Owoców i Warzyw (ŚKOiW).</p> <p>5. Opracowanie grafiki i informacji tekstowej dot. Światowego Dnia AIDS, które umieszczono na stronie internetowej PSSE Sk-ce i na profilu Fb.</p> <p>6,7. Organizacja stoiska oświatowego dot. obchodów Światowego Dnia AIDS, w 2 szkołach ponadpodstawowych, wystawienie broszur, ulotek i plakatu.</p>	Osoby dorosłe, młodzież	1691 osób

2. Zestawienie działań nieprogramowych za rok 2021:

Tematyka realizowanych działań	Opis zrealizowanych działań nieprogramowych	Adresaci działań	Liczba odbiorców
Bezpieczny wypoczynek letni dzieci i młodzieży	1,2. Pogadanka z dziećmi w 2 przedszkolach o zasadach bezpieczeństwa podczas wakacji. 3. Prezentacja, pogadanka z uczniami szkoły podstawowej o zasadach bezpieczeństwa podczas wakacji. 4,5,6. Pogadanka, dystrybucja ulotek oraz gadżetów o tematyce bezpiecznych wakacji wśród dzieci przebywających na półkoloniach (3 lokalizacje).	Dzieci przedszkolne, uczniowie szkoły podstawowej, dzieci na półkoloniach	192
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	1. Opracowanie informacji tekstowej i umieszczenie jej wraz z grafiką na stronie internetowej PSSE-Sk-ce oraz na profilu społecznościowym Fb.	Ogół społeczeństwa	412
Promocja szczepień ochronnych	1,2,3. Wywiady Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) w Skierniewicach w lokalnym radio RSC, dot. szczepień przeciw COVID -19 4. Wydruk plakatów (3 szt.) i ulotek (1000 szt.) dot. szczepień przeciw COVID -19. 5. Dystrybucja ulotek dot. szczepień przeciw COVID -19 w urzędach i placówkach użyteczności publicznej na terenie miasta Skierniewice 6. Dystrybucja ulotek dot. szczepień przeciw COVID -19 w urzędach gmin na terenie powiatu skierniewickiego. 7. Stoisko oświatowe dot. szczepień przeciw COVID -19 podczas gminnych dożynek w Godzianowie (rozdawnictwo ulotek, porady). 8. Stoisko oświatowe dot. szczepień przeciw COVID -19 podczas 44. ŚKOiW w Skierniewicach (rozdawnictwo ulotek, porady). 9. Stoisko oświatowe dot. szczepień przeciw COVID -19 w hali OSiR w Skierniewicach, podczas III edycji wydarzenia dot. profilaktyki raka piersi pn.: „Jak dbam tak mam” (dystrybucja ulotek, porady). 10. Umieszczenie na profilu społecznościowym Fb opracowanego przez PSSE Sk-ce tekstu własnego i grafiki otrzymanej z Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej (WSSE) w Łodzi dot. Europejskiego Tygodnia Szczepień.	Ogół społeczeństwa	855
Profilaktyka zażywania narkotyków w tym dopalaczy	1. Opracowanie graficzne i wydruk plakatu „Szkoda czasu na patoklimaty”. 2. Dystrybucja plakatu „Szkoda czasu na patoklimaty”. 3. Opracowanie i umieszczenie na profilu społecznościowym Fb oraz na stronie internetowej PSSE Sk-ce grafiki i informacji tekstowej związanej ze Światowym Dniem Przeciwdziałania Narkomanii (profilaktyka zażywania narkotyków, w tym dopalaczy)	Osoby dorosłe, młodzież	433

<p>Działania związane z SARS- CoV- 2</p>	<p>1,2.Wywiady PPIS w Skierniewicach w lokalnym radio RSC, dot. przestrzegania obostrzeń przeciwepidemicznych, które transmitowano w mediach i zamieszczano w formie film na profilu PSSE Sk-ce oraz na Fb. 3. Apel w formie listu, wystosowany przez PPIS w Skierniewicach do proboszczów 21 parafii miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego dot. zachowania obostrzeń w kościołach podczas Świąt Wielkanocnych. 4. Współtworzenie tablic informacyjnych dot. zasad postępowania w czasie pandemii, umieszczonych nad zalewem w Skierniewicach. Współpraca z podmiotami samorządu terytorialnego: OSiR, NAWA, UM. 5. Zainicjowanie i zredagowanie komunikatu emitowanego cyklicznie przez radiowęzeł na targowisku miejskim.</p> <p>* Przez cały czas trwania epidemii udostępniane są na bieżąco na profilu społecznościowym Facebookinformacje dot. obostrzeń i szczepień pobrane ze stron internetowych: Głównego Inspektoratu Sanitarnego (GIS), Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (KPRM), Ministerstwa Zdrowia (MZ), portalu Szczepienia.info, Państwowego Zakładu Higieny (PZH). Przeprowadzono również kontrole przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych w zakresie COVID - 19 jak również obsługiwano System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIŚ).</p>	<p>Ogół społeczeństwa proboszczowie parafii</p>	<p>liczba odbiorców w radio, nad zalewem, na targowisku oraz w parafiach nieznana</p>
<p>Światowy Dzień Zdrowia WHO</p>	<p>1.Opracowanie i umieszczenie informacji tekstowej oraz grafiki na stronie internetowej PSSE Sk-ce i na Fb, dot. obchodów Światowego Dnia Zdrowia (ŚDZ).</p>	<p>Osoby dorosłe, młodzież</p>	<p>534</p>
<p>Światowy Dzień bez Papierosa</p>	<p>1,2,3,4.Opracowanie i umieszczenie na stronie internetowej PSSE Sk-ce i na profilu Fb grafiki i informacji tekstowych w związku obchodami Światowego Dnia bez Papierosa; cykl 4 odcinków.</p>	<p>Osoby dorosłe, młodzież</p>	<p>511</p>
<p>Światowy Dzień Rzucania Palenia</p>	<p>Opracowanie i umieszczenie na stronie internetowej PSSE Sk-ce i na profilu na Fb informacji tekstowej oraz grafiki z WSSE dot. Światowego Dnia Rzucenia Palenia zawierającej wskazówki jak rzucić palenie.</p>	<p>Osoby dorosłe, młodzież</p>	<p>556</p>
<p>Profilaktyka chorób zakaźnych: 1.Wścieklizna 2.WZW</p>	<p>1.Wścieklizna - opracowanie ulotki (grafika i tekst) oraz zaktualizowanie wykazu świadczeniodawców wykonujących szczepienia przeciwko wściekliźnie - dystrybucja do szpitala i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego. 2.WZW - opracowanie i umieszczenie na profilu na Fb grafiki i tekstu dot. Światowego Dnia WZW.</p>	<p>1.Przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej, szpital 2.Ogół społeczeństwa</p>	<p>189</p>
<p>Profilaktyka zatruc grzybami</p>	<p>1. Opracowanie i umieszczenie na stronie internetowej PSSE Sk-ce i na profilu na Fb informacji tekstowej oraz grafiki otrzymanej z WSSE w Łodzi dot. profilaktyki zatruc grzybami. 2,3,4 Organizacja wystawy pt: „Poznaj grzyby unikniesz zatrucia” (plakaty wypożyczone od WSSE w Łodzi). 5. Rozdawnictwo ulotek, porady dot. bezpiecznego grzybobrania, na stoisku oświatowym PSSE podczas 44. ŚKOiW.</p>	<p>Ogół społeczeństwa</p>	<p>6861</p>

Promocja aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania	1,2,3,4. Spotkania, pogadanki z dziećmi w przedszkolu, dot. zasad prawidłowego odżywiania, Higieny, aktywności fizycznej. 5. Dystrybucja ulotek, poradnictwo dot. zasad prawidłowego odżywiania na stoisku oświatowym PSSE Sk-ce podczas 44. ŚKOiW. Udostępnianie na bieżąco na profilu PSSE Sk-ce na Fb, postów GIS, MZ, Narodowego Centrum Edukacji Żywnościowej (NCEŻ), dot. zasad prawidłowego odżywiania, aktywności fizycznej i bezpieczeństwa żywności.	1. Dzieci przedszkolne 2. Osoby dorosłe 3. Ogół społeczeństwa	132
Profilaktyka chorób nowotworowych	1. Opracowanie i umieszczenie na profilu na Fb i stronie internetowej PSSE Sk-ce grafiki i informacji tekstowej w związku obchodami Europejskiego Tygodnia Walki z Rakiem Szyjki Macicy. 2. Opracowanie i umieszczenie na profilu na Fb i stronie internetowej PSSE Sk-ce grafiki i informacji tekstowej w związku obchodami Światowego Dnia Walki z Rakiem. 3. Stoisko oświatowe PSSE Sk-ce na hali OSIR, podczas 44. ŚKOiW (instruktaż samobadania piersi na fantomie, dystrybucja ulotek, poradnictwo). 4. Przygotowanie i wydruk ulotek dot. profilaktyki raka piersi. 5. Organizacja wspólnie z członkiniami stowarzyszenia „Amazonka” stoiska oświatowego w kinoteatrze „Polonez” podczas kina dla kobiet, dot. profilaktyki raka piersi (instruktaż samobadania piersi na fantomie, dystrybucja ulotek, poradnictwo); informacja na Fb. 6. Opracowanie i umieszczenie na profilu PSSE Sk-ce na Fb oraz na stronie internetowej PSSE Sk-ce, tekstu i grafiki „Październik miesiącem profilaktyki raka piersi”. 7. Stoisko oświatowe na hali OSIR, podczas obchodów III edycji akcji „Jak dbam tak mam” (instruktaż samobadania piersi na fantomie, rozdawanie ulotek, poradnictwo).	Osoby dorosłe, młodzież	5193
Promocja zdrowia psychicznego	1. Opracowanie i umieszczenie na profilu na Fb grafiki i informacji tekstowej dot. Światowego Dnia Walki z Depresją.	Osoby dorosłe, młodzież	484
Profilaktyka wad postawy	1.2. Ważenie dzieci i plecaków w szkole podstawowej w Lipcach Reymontowskich, wykonanie obliczeń.	Uczniowie szkoły podstawowej	335

Z powodu trwania epidemii wywołanej koronawirusem SARS-CoV-2 działalność **Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia** skierowana była również na edukację i uświadamianie społeczeństwu zagrożeń wynikających z nieprzestrzegania podstawowych zasad reżimu sanitarnego, jak również wskazywanie właściwych rozwiązań mających na celu zapobieganie zakażeniom i minimalizowanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej, w tym promowanie szczepień ochronnych przeciwko COVID-19.

W roku 2021 pracownicy sekcji OZiPZ wspólnie z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach przeprowadzali kontrole i wizytacje w zakresie przestrzegania obostrzeń przeciwepidemicznych. Prowadzono akcje edukacyjne przypominające o konieczności noszenia maseczek w środkach komunikacji miejskiej, w marketach, sklepach,

budynkach użyteczności publicznej. Pracownicy OZiPZ wykonali 116 kontroli i wizytacji, których wyniki przekazano do Sekcji Nadzoru Epidemiologicznego (SNE) PSSE Sk-ce. Pracownicy OZiPZ ściśle współpracowali z pracownikami SNE, m.in. w zakresie udzielania informacji petentom w sprawach związanych z epidemią. Ponadto bardzo aktywnie służyli pomocą poprzez pracę w systemie teleinformatycznym SEPIS i bazie EWP.

3. Dokumentacja zdjęciowa przykładowych działań prowadzonych w 2021 r. przez OZiPZ PSSE Sk-ce.

Ryc. 1. Prace dzieci z Przedszkola nr 1 dot. programu „Czyste powietrze wokół nas”

Ryc. 2. Zajęcia w ramach programu "Czyste ręce mamy i o zdrowie dbamy" w Przedszkolu nr 8

Ryc. 3 44.ŚKOiW, wystawa pt. "Poznaj grzyby, uniknij zatrucia" w hali OSiR

Ryc. 4 44.ŚKOiW, wystawa pt. "Poznaj grzyby, uniknij zatrucia" w hali OSiR

Ryc. 4 44.ŚKOiW, stoisko w hali OSiR

Ryc. 5 44.ŚKOiW, stoisko dot. promocji szczepień przeciw COVID

Ryc. 6 Dożynki gminne w Godzianowie, stoisko dot. promocji szczepień przeciw COVID-19

Ryc. 7 Kinoteatr Polonez, stoisko dot. profilaktyki raka piersi.

Ryc. 8 Hala OSiR, III edycja akcji "Jak dbam tak mam", stoisko dot. profilaktyki raka piersi.

X. DZIAŁALNOŚĆ PIONU ODDZIAŁU LABORATORYJNEGO

Oddział Laboratoryjny jest wyodrębnioną komórką organizacyjną w strukturze Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach. Ma za zadanie wspomagać wykonywanymi badaniami i pomiarami działalność kontrolną Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Jako państwowe Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach działa na podstawie Statutu nadanego przez Wojewodę Łódzkiego, regulaminów oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Działa w ramach zintegrowanej bazy laboratoryjnej woj. łódzkiego oraz wykonuje badania i pomiary:

- w środowisku pracy,
- wody, wody do spożycia,
- żywności,
- produktów kosmetycznych,
- epidemiologiczne.

Badania i pomiary wykonywane są na potrzeby woj. łódzkiego, w szczególności miasta Skierniewice i powiatów: skierniewickiego, łowickiego, łęczyckiego, kutnowskiego, rawskiego. Ponadto laboratorium wykonuje badania i pomiary dla Klientów zewnętrznych.

Oddział Laboratoryjny zatrudnia fachowy personel, który stale podwyższa swoje kwalifikacje zawodowe między innymi poprzez uczestnictwo w szkoleniach, seminariach, konferencjach, a także innych formach kształcenia. Personel zna i stosuje zapisy Polityki Jakości wdrożonej w Oddziale Laboratoryjnym Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, ze szczególnym uwzględnieniem obiektywności, bezstronności, jawności działań oraz równego traktowania wszystkich Klientów. Ponadto opiera się na poprawnych relacjach, wzajemnym zaufaniu oraz otwartości na wymianę doświadczenia pomiędzy współpracownikami.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach jest członkiem KLUBU POLSKICH LABORATORIÓW BADAWCZYCH POLLAB zarejestrowanym pod numerem **634** oraz posiada wpis do ewidencji laboratoriów Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych woj. łódzkiego pod numerem **1280**.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji od 25 października 2004 roku.

Ostatni audit PCA odbył się w dniach 19-20.10.2021 r. i potwierdził kompetencje Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Skierniewicach do wykonywania badań i pomiarów.

Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 540

Działalność Oddziału Laboratoryjnego odbywa się w **4 pracowniach** : Pracowni Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych, Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy, Pracowni Analiz Instrumentalnych, Pracowni Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoża. Uwzględniając specyfikę poszczególnych Pracowni, Oddział Laboratoryjny wykonuje niżej wymienione badania/pomiary oraz pobieranie próbek:

Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych

- badania chemiczne i fizyczne żywności,
- badania biologiczne i mikrobiologiczne żywności,
- badania organoleptyczne żywności,
- badania mikrobiologiczne, chemiczne i fizyczne produktów kosmetycznych.

W 2021 r. Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych współpracowała z Klientem wewnętrznym (Oddziały Nadzoru Sanitarnego PSSE) i Klientem zewnętrznym.

W ramach współpracy z Klientem wewnętrznym zbadano **981 próbek środków spożywczych**, w tym:

- *mikrobiologicznie* – **739**
- *chemicznie* – **190**
- *biologicznie* – **189**
- *fizycznie* - **154**
- *organoleptycznie* – **971**

W związku z interwencjami konsumentów zbadano ogółem **55 próbek**, w tym **13 próbek zakwestionowano** z uwagi na niewłaściwe cechy organoleptyczne (6 próbek) oraz obecność zanieczyszczeń biologicznych lub fizycznych (7 próbek).

W roku sprawozdawczym zbadano ogółem **51 próbek produktów kosmetycznych**, w tym dokonano analizy pod kątem:

- *mikrobiologicznym* w 28 próbkach produktów kosmetycznych,
- *fizycznym i chemicznym* w 43 próbkach produktów kosmetycznych.

Oddział Laboratoryjny posiada w zakresie akredytacji badania dotyczące analizy sensorycznej żywności. Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych wykonywała badania w zakresie oceny sensorycznej, próbek dostarczanych przez Klientów zarówno do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi jak i do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych województwa łódzkiego. W ramach urzędowej kontroli w 2021 r. zbadano sensorycznie **89 próbek**.

W ramach współpracy z Klientem zewnętrznym przyjęto do realizacji 21 zleceń, w ramach których zbadano **61 próbek**.

Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy

- badania fizyczne wody do spożycia i wody na pływalniach,
- badania chemiczne wody do spożycia i wody na pływalniach,
- badania mikrobiologiczne wody do spożycia, wody mineralnej, wody na pływalniach i z kąpielisk,
- badania organoleptyczne wody do spożycia i wody mineralnej,
- pobieranie próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- badania pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,

- pomiary hałasu w środowisku pracy,
- pomiary drgań działających na organizm człowieka przez kończyny górne i drgań ogólnym działaniu na organizm człowieka w środowisku pracy,
- pomiary warunków mikroklimatycznych w środowisku pracy,
- pomiary natężenia oświetlenia w środowisku pracy,
- pobieranie próbek do oceny narażenia zawodowego na pyłowe czynniki szkodliwe dla zdrowia,
- ocena narażenia pracowników w zakresie badanych czynników szkodliwych dla zdrowia.

Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy współpracowała z:

- Klientem zewnętrznym, w ramach realizacji **86** zleceń dotyczących badań próbek wody zbadano ogółem **112 próbek**, tj.:

- *parametry mikrobiologiczne* – **97 próbek**

- *parametry fizyczne i chemiczne* – **65 próbek**, w tym analiza sensoryczna **28 próbek**.

- Klientem wewnętrznym

l.p.	Rodzaj zlecenia		Liczba próbek zaplanowanych	Liczba próbek zbadanych
1	Roczny harmonogram pobierania próbek wody z pływalni		31	26
2	Rocznych harmonogram pobierania próbek wody ciepłej w kierunku bakterii z rodzaju <i>Legionella</i>	Woda do spożycia	92	94
		Woda z pływalni	23	16
3	Roczny harmonogram pobierania próbek wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli		3	4
4	Roczny plan działania w zakresie pobierania próbek wody do spożycia	Monitoring kontrolny (parametry grupy A)	557	576
		Monitoring przeglądowy (parametry grupy B)	147	145

W 2021 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zbadano łącznie **935** próbek, z czego mikrobiologicznie **914** próbek, pod kątem parametrów fizycznych – **749** próbek, pod kątem parametrów chemicznych - **206** próbek, sensorycznie – **722** próbki. Łącznie wykonano **11599** oznaczeń (w tym 2615 mikrobiologicznych, 4618 chemicznych, 4366 fizycznych, 1444 sensorycznych).

W 2021r. Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy współpracowała w ramach wykonywanych badań i pomiarów w środowisku pracy z:

- Klientem zewnętrznym

- zrealizowano **15** zleceń, przeprowadzono pomiary na **73** stanowiskach, wykonano **183** oznaczenia, zbadano **363** próbki

18 próbek/stanowisk zakwestionowano z uwagi na przekroczenia wartości dopuszczalnych NDN hałasu.

- Klientem wewnętrznym – zgodnie z rocznymi harmonogramami:

– liczba zakładów zaplanowana **9** – w **7** przeprowadzono pomiary

– liczba zaplanowanych do przebadania stanowisk pracy **37** - pomiary zrealizowano na **32** stanowiskach pracy.

4 próbki/stanowiska zakwestionowano z uwagi na przekroczenie wartości dopuszczalnych NDN hałasu.

Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży

- badania wirusologiczne,
- badania bakteriologiczne w kierunku schorzeń jelitowych i pozajelitowych,
- badania w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego,
- badania lekowrażliwości bakterii chorobotwórczych,
- badania biologicznych wskaźników skuteczności sterylizacji,
- wykonywanie badań czystościowych,
- sporządzanie podłoży i odczynników,
- przygotowywanie szkła laboratoryjnego do badań mikrobiologicznych i chemicznych.

Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży wykonała w roku sprawozdawczym 2021:

- w ramach nadzoru epidemiologicznego dla powiatów skierniewickiego, kunowskiego, łowickiego, rawskiego, łęczyckiego;

- **2213** badań, **4448** oznaczeń (ogniska zatruc pokarmowych, styczność z chorym, ozdrowieńcy, nosiciele, nosicielstwo SS uczniów i studentów).

- w ramach zleceń od Klientów zewnętrznych:

- 5005 badań, 10488 oznaczeń (badania na nosicielstwo SS, chorych z biegunką, badania w zakresie bakteriologii ogólnej, badania biologicznych wskaźników sterylizacji -Sporali S i A, wirusologiczne i parazytologiczne).

W zakresie badań zleconych - diagnostycznych od osób chorych z biegunką - w 5 próbkach wykryto pałeczki *Salmonella* Enteritidis i w 5 próbkach szczepy EPEC.

Liczba próbek przebadanych w zakresie nadzoru epidemiologicznego w 2021 r.

Kategoria	Liczba przebadanych próbek	Wykryto
Ogniska zatruc pokarmowych	11	Nie wykryto patogenów
Ozdrowieńcy	173	W 60 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Nosiciele	167	W 49 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Styczność z chorym	209	W 16 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Nosicielstwo SS uczniów i studentów	1650	Nie wykryto pałeczek <i>Salmonella</i> , <i>Shigella</i>
Rotawirusy i adenowirusy	3	Nie wykryto antygenów

W zakresie badań zleconych na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*, *Shigella* wykonywanych w związku z podejmowaniem pracy przebadano łącznie 4479 próbek od 1493 osób. W 6 próbkach od 2 osób wykryto pałeczki *Salmonella*.

Pracownia Analiz Instrumentalnych

- badanie metali w próbkach środowiskowych techniką ETAAS, FAAS, FAES, HGAAS,
- badanie związków chemicznych w próbkach środowiskowych techniką GC, badanie związków chemicznych w próbkach żywności i produktów kosmetycznych techniką HPLC.

Pracownia Analiz Instrumentalnych wykonała w roku sprawozdawczym 2021 :

- w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego:

3105 oznaczeń 538 próbek, w tym metodą GC – 169, metodą ASA – 170, metodą HPLC – 199

- w ramach zleceń od Klientów zewnętrznych:

55 oznaczeń 24 próbki, w tym metodą GC – 1, metodą ASA – 23, metodą HPLC – 0.

Pracownicy laboratorium poza bieżącą działalnością laboratoryjną (realizacja planów pobierania próbek i pomiarów), aktywnie i z dużym zaangażowaniem uczestniczyli w pracach na rzecz przeciwdziałania i zapobiegania rozprzestrzeniania się epidemii poprzez szkolenia, a następnie realizację działań w programie SEPIS (wywiady epidemiologiczne, nakładanie kwarantann, umawianie telefoniczne na wymazy w kierunku SARS-CoV-2), pracując jednocześnie **w systemie zmianowym**.

W 2021 r. działalność laboratoryjna przebiegała zgodnie z podpisanymi przez ŁPWIS harmonogramami poboru próbek. Pracownicy laboratorium oprócz wykonywania badań/pomiarów, na bieżąco przygotowywali podłoża do pobierania wymazów w kierunku obecności koronawirusa SARS-CoV-2 na potrzeby Punktów Pobrań w woj. łódzkim. W okresie **od 2 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.** przekazano łącznie 9 500 sztuk jałowych wymazówek z wacikiem wiskozowym i 9 500 sztuk probówek Falcon z 3 ml soli fizjologicznej (200 szt. dla PSSE w Łowiczu/Szpitala w Łowiczu, 9 300 szt. dla Szpitala w Łęczycy).

Obsługa klientów dostarczających próbki do badań epidemiologicznych odbywała się na parterze stacji z zachowaniem reżimu sanitarnego, klienci obsługiwani byli pojedynczo i umawiani na określone godziny dostarczenia próbek.

17 czerwca 2021 r. w Laboratorium PSSE w Skierniewicach wdrożono innowację - elektroniczny system rejestracji próbek do badań epidemiologicznych oraz internetowy system prezentacji wyników e-Laborat. Dzięki temu czas obsługi klienta uległ skróceniu, a wyniki można odbierać on-line, co znacznie zmniejszyło ruch interesantów na parterze budynku stacji i zwiększyło bezpieczeństwo epidemiczne zarówno klientów, jak i pracowników. Pracownicy laboratorium promowali także akcję szczepień przeciw Covid-19 w czasie Skierniewickiego Święta Kwiatów Owoców i Warzyw 2021.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej PSSE w Skierniewicach w 2021 r.

(01.01.2021 – 31.12.2021)

w zakresie wykonywanych badań na rzecz miasta Skierniewic, powiatu skierniewickiego oraz innych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. łódzkiego.

Rodzaj działalności	Liczba zbadanych próbek	Liczba wykonanych badań	Liczba wykonanych oznaczeń		
			chemicznych	fizycznych	Mikrobiologicznych
Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy	1047 (woda) 580 (środowisko pracy)	2031 (woda) 105 (środowisko pracy)	4726	4552 (woda) 267 (środowisko pracy)	2921
Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych	1092	3864	637	1628	5810
Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży	7314	7218	-	-	14936
Pracownia Analiz Instrumentalnych	562	562	3160	-	-
RAZEM ODDZIAŁ LABORATORYJNY	10595	13780	8523	6447	23667

PODSUMOWANIE

W 2021 r. pracownicy **Oddziału Laboratoryjnego** byli zaangażowani w działania mające na celu zapobieganie szerzenia się zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2. Poza bieżącą działalnością laboratoryjną, aktywnie i z dużym zaangażowaniem uczestniczyli w pracach na rzecz przeciwdziałania i zapobiegania rozprzestrzeniania się epidemii. Ponadto na bieżąco przygotowywali podłoża do pobierania wymazów w kierunku koronawirusa SARS-CoV-2 na potrzeby punktów pobrań w woj. łódzkim